БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Совэдэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 118 (5010)
Вторник
Июниин 11
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Табанжэлэй түсэб хадаа предприяти бүхэнэй жэлэй, кварталай ба һарын түсэбүүдһээ бүридэхэ гээшэ. Табанжэлэй түсэбые бүхыдэнь дүүргэхын түлөө һара бүхэнэй, үдэр бүриин түсэбые дүүргэхын түлөө тэмэсэебди!

Тарилгын хойноһоо оролдосотой харууһалга эмхидхэе!

1946 оной хүдөө ажалай жэлэй хүдэлмэриин түрүүшын шата—хабарай тарилга шиидхэгдэжэ байна. Республикын олонхи аймагууд ороohото культурануудай тарилгые агротехническэ болзорнуудта дүүргээд, мүнөө үедэ овощной, техническэ, тэжээлэй культурануудые тарижа байха юм. Тарилгын түрүүшын дүнгүүд дээрэһээ харахада, манай республикын хэдэ-хэдэн аймаг, МТС, колхозууд хабарай полевой хүдэлмэриие нёдондоной-хиһоо нилээдгүй эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Тиигэбэшье, республика соо яровой бүхы тарилгын түсэб дүүргэгдээгүй байһаар. Кударын, Прибайкальска, Байкало-Кударын, Бичурын, Баргажанай, Курумканай, Мухаршэбэрэй ба бусад аймагууд тарилгые бүри ехээр унжагайруулан, бүхы республикадаа һаад түбэг ушаруулжа байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, республикын зарим, илангаяа дээрэхи аймагуудай партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай зүгһөө тарилгые түргэн саг соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ шухала хэрэгтэ бүхы колхоз, МТС-үүдэй хүсые элсүүлжэ шадаагүй, тэдэнэрэй дундахи социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилээгүй байһые гэршэлжэ үгэнэ.

Аймагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай эгээл шухала зорилго хадаа үлдэһэн бүхы культурануудай тарилгые дары шиидхэжэ, тарилгын хойноһоо оролдосотой һайн харууһалгые эмхидхэжэ гэһээр эхилхэ ябадал болоно. Мүнөө эртын ороohото культуранууд хаа-хаанагүй жэгдэрэн ургажа байна. Тэрээнтэй хамта буртаг үбһэн таралсана. Теэд, республикын колхозууд ороohото культурануудай ургасада гүн ехэ һаад ушаруулдаг буртаг үбһэнтэй тэмсэл хэхэ хүдэлмэриие мүнөө хүртэр хүсэд эхилээдүй байха юм. Тарилгын буртаг үбһэ түүхэ бригада, звено мэтэнүүдые эмхидхэжэ, тэдэнэртэ тусхай участогуудые таһалан үгөөдүй байһан колхозууд Кударын, Баргажанай, Бичурын, Кабанскын аймагуудаар илангаяа олон. Тиихэдэнь эдэ аймагуудай зарим колхозуудай хэдэн олон гектар тарилга буртаг үбһэндэ дарюулжа байха юм.

Тарилгын хойноһоо харууһалха хүдэлмэри гансал буртаг үбһэ түүлгээр хизаарладаг бэшэ, харин олон янзын байна. Таршаа хорхой, бэрхэ мэтэнүүд хүдөө ажалай культурануудай ургасада тон ехэ хоро хүргэдэг дайсан мүн. Зүгөөр, манай республикын зарим аймагууд ургасые угаа ехээр доошонь оруулдаг эдэ хоротонтой хүсэд шанга тэмсэл хэдэггүй, харин хооһон үгээл хэлэһээр үнэтэ сагаа үнгэргэжэрхидэг заншалтай. Мүн энэшье жэлдэ олонхи аймагууд хүдөө ажалай культурануудай хортонтой тэмсэхэ хэмжээ-ябуулгануудые хэридшалан хараалжа, энээндэ һайн бэлэдхэл хээгүй байһаар.

Олонхи колхозуудай тарилгын талмай хоройлогдоогүй байна. Тиихэлээр адуулга муутай ябаһан үхэр мал тарилгые гэшхэжэ, эдижэ гэмтээхэ ябадал үзэгдэдэг байха юм. Тиимэһээ ургасые үхэр малда гэшхүүлэн, эдюулэнгүй бүтэн байлгаха ябадал тарилгын хойноһоо харууһалха хэмжээ-ябуулгануудай гол нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно гэжэ үгэнэ. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ зарим малшад үхэр малаа муугаар адуулжа, зоргондонь зайлгаад, ашатын тарянда оруулжа ехэ һаад тохёолдуулһан ушарнууд эндэ тэндэ үзэгдөө һэн. Мүнөө жэлдэ колхоз бүхэн иимэ ябадалые дабтахагүйн түлөө мүнөөнһөө анхарха болоно.

Тарилгын ургажа байха үедэ борнойлхо, уһалха, мүн нэмэлтэ тэжээл үгэхэ эдэ мэтэнүүд ургасые дээшэлүүлхэ эгээл һайн хэмжээнүүд мүн. Эдэ бүхы хадаа тарилгын хойноһоо харууһалха хүдэлмэринүүдэй гол һалбари гээшэ. Тарилгые дүүргэһэн дары тэрэнэй хойноһоо эрхим харууһа хэжэ, агротехникын заабарие һайнаар дүүргэһэн республикын түрүү колхоз болон звенонууд жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса хуряадаг үнэтэ шадабаритай болонхой. Солото ефремовец Серпион Кириллович Киселёвые абаад үзэе. Энэ нүхэр Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ефремовскэ звеное хүтэлбэрилһөөр хэдэн жэл болоо. Тиихэ зуураа, солото ажалаараа шалгаран республика соо суурхаба. Серпион Киселёвой хүтэлбэрилдэг ефремовскэ звеногой членүүд тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта дүүргэһэн дары тэрэнэй хойноһоо харууһалга хэжэ эхилдэг юм. Тарилгын буртаг үбһэ түүхэ, хүдөө ажалай культурануудай хоротон—таршаа хорхойтой тэмсэхэ, ургажа байха үедэнь уһалха, борнойлхо эдэ мэтэ хадаа Киселёвтоной гол шухала хүдэлмэри болонхой. Тиимэл хадаа дээрэхи звеногойхид хододоо үндэр ургаса туйлана.

Республикын колхозууд мүнөө жэлэй тарилгын хойноһоо үлэмжэ һайн харууһалга эмхидхэхэ уялгатай. Юуб гэхэдэ, энэ жэл хадаа эгээл үндэр ургаса хуряажа, Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбүүдые бэелүүлхэ бата бэхи үндэһэ һуури табиха түрүүшын алхам боложо үгэхэ байна. Гадна, манай колхозно полиин хүдэлмэрилэгшэд нилээдгүй олон боложо, энэ мэтын шухала хэмжээ-ябуулгануудые түргэн ба һайнаар үнгэргэхэ дүүрэн аргатай болообди.

Тарилгын хойноһоо харууһалха, илангаяа буртаг үбһэ түүхэ хүдэлмэридэ түбхын түрүүндэ һургуулиинхид, үбгэд хүгшэдые олоор хабаадуулжа, тэдэнһээ бүридэһэн бригадануудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлые урмашуулха ябадал тон шухала. Аймагуудай партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай зорилго хадаа ургасын хойноһоо харууһалха бүхы хүдэлмэринүүдые хабарай тарилгадал адли шухалаар үнгэргэжэ, колхоз бүхэндэ үдэр бүриин туһаламжа, хүтэлбэри үгэхэ ябадалаа бишииханшье һуладхахагүй хэрэг болоно.

Үндэр ургаса хуряаха тэмсэлэй нэгэн шухала зүйл болохо тарилгын хойноһоо харууһалха хүдэлмэриие үнгэргэлгэдэ агрономуудай үүргэ тон ехэ байна. Тэдэнэр тарилгын ургажа байха үедэ уһалха, борнойлхо, буртаг үбһэ түүхэ, таршаа хорхойтой тэмсэхэ ябадалдань колхознигуудта саг үргэлжын заабари туһа үзүүлжэ байха ёһотой.

Оройн бүхы культурануудые үглөө мүнөөгүй дүүргэжэ, тарилгын хойноһоо эрхим харууһа эмхидхэн, шэнэ Сталинска табанжэлэй эхин —1946 ондо хэды шэнээн үндэр ургаса хуряаһан ябадалһаа нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай орган, МТС, колхозуудай хүдэлмэри сэгнэгдэхэ байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Югославиин Арадай Федеративна Республикын Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ Маршал И. Броз-Титын хүндэлэлдэ обед хэбэ

Июниин 8-да Кремль соо СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй түрүүлэгшэ И. В. Сталин Югославиин Арадай Федеративна Республикын Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ Маршал И. Броз—Титын хүндэлэлдэ обед хэбэ.

Югославиин Арадай Федеративна Республикын Түрүүлэгшэ Маршал И. Броз—Титоһээ гадна Сербиин Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ г-н Б. Нешкович, Словениин Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ г-н Б. Кидрич, Югославиин дотоодын Хэрэгүүдэй Министр А. Ранкович, Генеральна штабай Начальник генерал-лейтенант Попович, Югославиин Зам харилсаанай Министр г-н Т. Буясинович, Югославиин Гадаадын Худалдаа-Наймаанай Министр г-н И. Петрович, СССР-тэ һуугаа Югославиин Элшэн сайд г-н В. Попович, СССР-тэхи Югославиин Сэрэгэй Миссиин Начальник генерал-лейтенант Б. Поляняц, генерал-майор Р. Хамович, генерал-майор З. Улепич, генерал-майор Н. Тодорович, генерал-майор И. Вукотич, вице-адмирал С. Манолассс, Югославиин Гадаадын Худалдаа-Наймаанай Министрын Орлогшо В. Срзентич, Х. Броз, Радован Загович гэгшэд обед дээрэ байлсаба.

Советскэ талаһаа В. М. Молотов, А. И. Микоян, Л. П. Берия, А. А. Жданов, Г. М. Маленков, Н. А. Булганин, И. В. Ковалев, В. С. Абакумов, А. Я. Вышинский, Советскэ Союзай Маршал А. М. Василевский, В. Г. Деканозов, Флодой Адмирал Н. Г. Кузнецов, Г. М. Попов, Югославида һуугаа СССР-эй Элшэн сайд А. И. Лаврентьев, А. Д. Крутиков, М. И. Родионов, Н. Г. Пальгунов, А. А. Лаврищев, генерал-майор Киселев, генерал-майор Кутузов ба бусад обед дээрэ байлсаба.

Даниин Гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Г. Расмуссен ба Даниин хүдөө ажахын министр г-н Э. Эриксен гэгшэд Москваһаа мордобо

Июниин 7-до Даниин Гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н Г. Расмуссен ба Даниин хүдөө ажахын министр г-н Э. Эриксен гэгшэд Москваһаа мордобо.

Аэродром дээрэ СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо В. Г. Деканозов, СССР-эй МИД-гэй протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй МИД-гэй 5-дахи европейскэ таһагые даагша. А. Н. Абрамов, тэрэшэлэн Москвада һуугаа датска элшэн түлөөлэгшэ г-н Дессинг, шведскэ элшэн түлөөлэгшэ г-н С. Седерблюм, Исландиин хэрэгүүдтэ сагзуурын этигэмжэтэ г-н Торстейнссон, шведскэ миссиин советник г-н У. Варк—Хольст гэгшэд мордогшодые үдэшэбэ.

Аэродром датска ба советскэ тугуудаар шэмэгдэһэн байгаа.

Советскэ Союз ба Аргентинскэ Республика хоёрой хоорондо дипломатическа харилсаа байгуулагдаһанай тухай советско-аргентинскэ коммюнике

Уласхоорондын эб найрамдалай ба бэе бэеэ ойлголсохо үндэр дээдэ принципүүдээр зоригжоһон СССР-эй правительство ба Аргентинскэ Республикын Правительство болбол мүнөөдэрһөө эхилэн дипломатическа, консульско ба наймаа-худалдаанай харилсаан тус гүрэнүүдэй хоорондо хүсэдөөр байгуулха тухай шиидхэбэри абабабди гэжэ соносхоно. Хоёр правительствонууд хадаа онсо ба бүрин эрхэтэ элшэн сайдуудаараа ойрын сагта андалдахаар шиидхэбэ.

Иимэ һайн золтойгоор дүүрэһэн хэлсээнүүд болбол СССР-эй Правительствын Түлөөлэгшэ К. В. Шевелев ба Аргентинскэ Республикын Президент Үндэр Түрэлтэ генерал Хуан Доминго Перон болон мүн тэрэ ороной Гадаадын Хэрэгүүдэй ба Культын Министр доктор Хуан Атилио Брамугли гэгшэдэй хоорондо Буэнос Айрес городто болоһон байна.

Хэлсээнэй эсэстэ энээнтэй нэгэн хамта Аргентинскэ Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй ба Культын Министр доктор Хуан Атилио Брамуглиа, СССР-эй Түлөөлэгшэ К. В. Шевелев гэгшэд нотонуудаар андалдаба.

Энэ коммюнике болбол Москвада ба Буэнос—Айрестдэ нэгэ доро томилогдоно.

Буэнос-Айрес город. 1946 оной июниин 6.

Цыбжитовэй бригада пар хахалалгаяа һаяар дүүргэхэнь

Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэрилдэг Хэжэнгын МТС-эй 3-дахи тракторна бригада хабарай тарилгын түсэбые майн 20-до дүүргэжэ, пар хахалалгада оронхой. Тус бригада (бригадирынь нүхэр Цыбжитов) тэрэ үдэр 196 га хахалжа хабарай тарилгын түсэбые 124 процент дүүргэһэн байна.

Бригадын эрхим трактористнууд нүхэд Гончигдоржо Дугаров ХТЗ трактораар үдэрэйнгөө даалгабариие 110—115 процент, тракторист нүхэр Соловьев 200 процент хүртэр дүүргэдэг байгаа.

Хабарай тарилгын үедэ тракторнуудынь ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлмэрилһэн байха юм. Энэ хадаа үбэлэй заһабарилгын тон һайн шанартайгаар үнгэрһэниие гэршэлнэ. Энэ заһабарилгые тэдэнэр өөһэдөө хэһэн байгаа.

Цыбжитовэй бригада хабарай тарилгын үедэ центнер горючи арбилһан байна.

Мүнөө Цыбжитовэй бригада пар хахалалгада эршэмтэйгээр орожо, пар хахалалгынгаа түсэбые 60 процент дүүргэө.

Бригадир Цыбжитов болбол трактористнуудай дунда олониитын хүдэлмэри ябуулдаг: тарилгын үедэ шэнэ сталинска түсэб тухай хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн, дайшалхы хуудаһануудые гаргаһан байна.

Тус бригадын трактористнууд пар хахалалгаяа сагһаань урид дүүргэхээр шармайн оролдонод.

Д. ДУГАРОВ

Түрүүшүүлэй дүршэлые дэлгэрүүлнэгүй

Хабарай тарилгада бэлэдхэжэ, мүн тэрэниие үнгэргэжэ эхилһэнһээ хойшо Заиграйн аймагай Ново-Брянска машинно-тракторна станци хамагай хойно шэрэгдэжэ ябана. Тиигэбэшье, тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд гээгдэлөө эсэслэн усадхажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсахын түлөө хүсэд оролдоногүй. Юуб гэхэдэ, энэ МТС-эй олонхи тракторна бригаданууд хабарай полевой хүдэлмэридэ ороһоһоо хойшо машинануудаа миил байлгаад, өөдтэй урагшаа ябаагүй байха юм. Теэд, тракторнуудай хойноһоо техническэ харууһа эрхимээр хэжэ машина бүхэниие һаадгүйгөөр ябуулхын түлөө зарим бригадын бригадирнуудшье, мүн МТС-эй дирекци, партийна организацишье анхардаггүй байна.

Хэрбээ тракторна хүдэлмэринүүдэй түсэбые хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар дүүргэхые хүсэһэн байгаа һаа, энэ МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд бүхы хүсэеэ поли дээрэ элсүүлэн, хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ байгаа. Энэ МТС-тэ үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг түрүүшүүлшье яһала бии байна. Зүгөөр, тэдэнэрэй дүршэл шадабариие бүгэдэндэ нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүд энлэ огто хэрэгсээгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэр Яковлевай бригада условно трактор бүхэнөөр 137,5 гектар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй хабарай түсэбые 198 процент дүүргэһэн, 1900 килограмм горючи арбилһан байха юм. Мүнөө энэ бригада 80 гектар эртын пар хахалаа. Трактористнууд, Маслов, Жирлов гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилдэг байна. Тэрэшэлэн нүхэр Фадеев гэгшын хүтэлбэрилдэг тракторна бригада хабарай хүдэлэмэриин түсэбүүдые нилээдгүй үлүүлэн дүүргээд, эртын пар хахалжа эхилээ.

Гэбэшье, МТС-эй дирекци иимэ түрүү хүнүүдые олошоруулхын түлөө тэмсэдэггүй, харин һанаа амар һуудаг байха юм. Түрүү бригадануудай, трактористнуудай эрхим хүдэлмэриие бүгэдын шадабари болгохо хэмжээнүүдые хаахаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала. Мүн социалистическэ мүрысөөнэй ябасые улам шангадхажа, илагшадые урмашуулха хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Тиигээд байбал Ново-Брянска МТС гээгдэлнүүдээ усадхажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ жагсаха байна.

Н. МАЛАНОВ

Хориин МТС-эйхидтэ медальнууд барюулагдаба

Энэ оной майн 29-эй үдэр БМАССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. Цыденова СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй үмэнэһөө Хориин МТС-эй трактористнууд ба хүдэлмэришэдтэ „1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда габьята ажалай түлөө" гэһэн медальнуудые барюулба.

Шагнагдагшадай дунда комсомольско-залуушуудай бригадын бригадир Аюшеев, участково механик Суриков, 73 наһатай Дабаева гэгшэд бии.

Хамтадаа 62 хүн шагнагдаба.

Медаль барюулһанай һүүлдэ нүхэр Цыденова шагнагдагшадые амаршалһан ба тэдэнэй саашадаа шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонуудые саг болзорһоонь урид дүүргэхээр эрид тэмсэхые уряалба.

Шагнагдагшадай зүгһөө харюу үгэ комсомольско-залуушуудай бригадын бригадир нүхэр Аюшеев үгэ хэлэбэ.

Советскэ Союз ба Монгол Арадай Республика хоёрой хоорондохи эб найрамдал ба харилсан туһалалсахай договорой ратификационно грамотануудые андалдалга

1946 оной июниин 6-да Улаанбаторта МНР-тэ һуугаа СССР-эй онсо ба Бүрин Эрхэтэ Элшэн түлөөлэгшэ И. А. Иванов ба Монгол Арадай Республикын Премьер-министр ба Гадаадын Хэрэгүүдэй министр Маршал Чойбалсан гэгшэд ССР Союз ба Монгол Арадай Республика хоёрой хоорондохи эб найрамдал ба харилсан туһалалсаха тухай 1946 оной февралиин 26-да баталагдаһан, СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумээр ба Монгол Арадай Республикын Бага хуралаар ратифицировалэгдэһэн договорой ратификационно грамотануудаар андалдаба.

ХЭН ХЭНТЭЙ МҮРЫСЭНЭБ

Союзна ба республиканска нютагай ажаүйлэдбэриин заводуудай, комбинадуудай, предприятинуудай май һарын үйлэдбэриин программые дүүргэлтын зарим нэгэн дүнгүүд

Республикын нютагай ажаүйлэдбэриин Министерство

Дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй түсэбые үлүүбшэлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нютагай ажаүйлэдбэриин бүхы предприятинууд, мүн аймагуудай 22 промкомбинадуудхабаадаһан байна. Энэ мүрысөөнэй ашаар бүхы министерство болбол май һарын түсэбые 100,1 процент дүүргээ.

Областной предприятинуудай дунда «Металлширпотребэй» (директорынь Таряшинов) коллектив продукци гаргалгын түсэбые 124 процент, үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын түсэбые 180 процент гүйсэдхэжэ, мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байна. Мүн тэрэшэлэн энэ коллективтэй мүрысэн хүдэлмэрилһэн «Метровесын» коллектив һарынгаа түсэб 111,9 процент дүүргэбэ.

Нютагай ажаүйлэдбэриин Министерстводэ хабаатай 22 аймагуудай промкомбинадууд өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөөнэй договор баталжа, тон эршэмтэйгээр ажаллаһан байна. Энэ мүрысөөн соогуур Баунтын, Кабанскын, Курумканай, Мухар-Шэбэрэй, Улан-Удэ городой, гүрэнэй заводой промкомбинадууд эд бараа болон эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгжүүлхын түлөө эрид шуудаар тэмсэжэ, май һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Республикын эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин Министерствын предприятинууд

Республикын эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин министерствын предприятинууд 181.500 түхэригэй хэмжээндэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые болбосоруулан гаргаха түсэбтэй байһан юм. Тиин май һара соо 189.000 түхэригэй эдеэ хоолой зүйлые болбосоруулан гаргажа, түсэбөө 104,1 процент дүүргэбэ. Мүн Министерстводэ хабаатай аймагуудай 26 комбинадууд 95.000 түхэригэй хэмжээндэ эдеэ хоолой зүйлые болбосоруулан гаргаха түсэбтэй байһан аад, тэрээнээ оройдоо 64,3 процент дүүргэһэн байна.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые үйлэдбэриин шэнэ амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Улан-Удын кондитерска фабрикын коллектив, Зэдын, Кяхтын, Сэлэнгын, Тарбагатайн аймагуудай эдеэ хоолой комбинадууд жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, ажалшан арадай эдеэ хоолой эрилтые хангахын түлөө тэмсээ. Дээрэ хэлэгдэһэн комбинадууд болбол май һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Гэбэшье республикын нютагай ажаүйлэдбэриин министерствын ба эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин министерстводэ хабаатай комбинадуудай дунда түсэбөө дүүргэдэггүй коллективүүд мүнөөдэр элеэр тодорхойлогдоно.

Жэшээлхэдэ эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин министерстводэ хабаатай Баргажанай, Яруунын, Хориин, Кабанскын, Иволгын, Бабушкин городой эдеэ хоолой комбинадууд болбол май һарада эдеэ хоолой зүйлнүүдые болбосоруулха түсэбөө 14-һөө 60 процент хүртэр дүүргэһэн байна. Эдэ аймагуудай комбинадууд болбол мүнөөдэр хүртэр хабарай тарилгын хүдэлмэриие, мүн жэмэс суглуулха ба элдэб эдеэ хоолой зүйлнүүдые буйлуулха хэрэгтэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хэлэшэгүй ехээр унжагайруулжа байна. Баргажанай комбинадай директор Ф. Пащенко, Яруунын комбинадай директор нүхэр Номгоев гэгшэд май һарын түсэбые оройдоо 14 процент дүүргэһэн байна. Тиин хожомдожо ябаһан комбинадай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө эрид хэмжээ абаагүй.

Мүн тэрэшэлэн нютагай ажаүйлэдбэриин министрстводэ хабаатай аймагуудай 12 комбинадууд май һарын түсэбые дүүргээгүй байна. Тэрэнэй тоодо Бичурын промкомбинат (директорынь Луговский), Зэдын промкомбинат (директорынь Осонов), Яруунын промкомбинат (директорынь Машанов), Кударын промкомбинат (директорынь Захаров), Хориин промкомбинат (директорынь Семенов) май һарын түсэбые 45-һаа 67 процент хүртэр гүйсэдхэжэ, хамагай хойно шэрэгдэн ябана.

Дээрэ хэлэгдэһэн нютагай ажаүйлэдбэриин министерствын ба эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин министерствын аймагай комбинадуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха саг тулажа ерээ. Мүнөө үедэ өөһэдынгөө комбинадай дэргэдэ эд хэрэгсэлэй ба эдеэ хоолой түүхэй эдэй база байгуулха ябадалые гол шиидхэхэ тарилгын хүдэлмэриие хурдадхаха, мүн тэрэшэлэй элдэб жэмэс суглуулха хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ ябадал тон шухала байна.

Иимэ дээрэһээ аймагуудай айкомууд ба гүйсэдкомууд болбол эдеэ хоолой промкомбинадуудай хүдэлмэридэ тусхай анхарал хандуулха шухала ба хойшолуулашагүй зорилготой болоно. Мүн тэрэшэлэн нютагай ажаүйлэдбэриин ба эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин министерствын хүтэлбэрилэгшэд аймагуудай комбинадуудай хүдэлмэридэ тусхай анхарал хандуулха уялгатай.

ПАРТИЙНО-КОМСОМОЛЬСКО АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнууд табанжэлэй түсэбые ажалшадта ойлгуулна

1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхооxo ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбэй баталгадаhантай дашарамдуулан ВКП(б)-гэй Централъна Комитет ба Бурят-Монголой Обком болбол бүхы партийна организацинуудые болон тэдэнэй коммунистнуудые энэ түүхэтэ документтэй үргэн нийтэ ажалшадые танилсуулха гэжэ уялгалhан байна.

Энэ заабарине үдэр бүриингөө практическа хүдэлмэридэ гарай хүтэлбэри болгожо, Сэлэнгын аймагай партийна ба советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол Сталинска табанжэлэй түсэбые ажалшадай аймагта ажалшадта ойлгуулха талаар нилээдгүй ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэhэн байна. Хамагай түрүүн, энэ түүхэтэ документэй өөhэдөө танилсаха түшаа анхарал ороолдолгоёо хандуулжа, партиин айкомой аппарадай хүдэлмэришэд энэ хуулитай гүнзэгыгөөр танилсаhан байха юм.

Колхоз, МТС, нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай болон эмхи зургаануудай дэргэдэхи партийна эхин организацинууд кружогуудые эмхидхэжэ тэндээ олон тоото ажалшадые хабаадуулжа, тэдэнэртэ табанжэлэй түсэбые hайнаар ойлгуулна. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Доржи Будаевич Будаев болбол аймагай центртэ дүтэ байhан дүрбэн колхозуудай партийна эхин организацинуудай агитколлективүүдэй агитаторнуудта энэ хуулине ойлгуулжа үгэhөө гадна, ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министр, Советскэ Союзай Генералиссимус нүхэр И. В. Сталинай майн 1-эй приказа болон hунгуулиин урда тээхи түүхэтэ үгэ түшаа элидхэл уншажа үгэhэн байна. ВКП(б)-гэй айкомой кадрнуудые эрхилхэ талаар секретарь нүхэр Содном Шарапович Шарапов болбол Сэлэнгын ба Тамчын сомонуудай колхозуудаар ябажа, арадай ажахые hэргээн бодхооxo ба хүгжөөхэ тухай хуули болон уласхоорондын оршон байдал тухай тэндэхи колхознигуудта ойлгуулжа үгэhэн байха юм. Жаргалантын сомоной Тельманай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь СССР-эй Верховно Соведай депутат нүхэр Тогочи Данзанович Дамбаев хадаа колхозойнгоо коммунистнууд, комсомолецууд болон партийна бэшэ эдибхитэдтэй 6 дахин занятинуудые үнгэргэжэ, Сталинска табанжэлэй түсэб тухай хуулитай танилсуулhан байна. Партиин айкомой пропагандист нүхэр Цыденшин Радnaевич Радnaев болбол Загастайн сомоной Ворошиловай ба Жаргалантын сомоной „18 партсъездын" нэрэмжэтэ колхозуудай членүүдтэ түүхэтэ хуули түшаа 5 элидхэл хэhэн байха юм. ВЛКСМ-эй айкомой секретарь Василий Гумпылович Гумпылов хадаа Доодо-Бухэнэй сомоной Кировэй нэрэмжэтэ ба „Красный Октябрь" колхозуудай колхознигуудай дунда табанжэлэй түсэб тухай гаргагдаhан хуулине hайнаар ойлгуулжа үгэhэн байна. ВКП(б)-гэй айкомой эмхидхэлэй-инструкторска таhагай инструктор нүхэр Рабдан Ишидоржиев болбол Юрөөгэй сомоной хоёр колхозуудай колхознигуудые И. В. Сталинай түүхэтэ приказтай ба СССР-эй Верховно Соведай сессеэр баталагдаhан Сталинска табанжэлэй түсэбтэй танилсуулхын талаар олон тоото элидхэлнүүдые үнгэргэhэн байна. Тэрээнhээ гадна, партиин эхин организацинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн политhургуулинуудта, үдэшэн партийна hургуулинуудта болон кружогуудта ябагдажа энэ хуулине партиин айкомой пропагандистнууд hайнаар ойлгуулна.

Мүн улаан булангууд ба колхозно клубууд болбол энэ хуулине ажалшан арадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха зорилготойгоор өөрынгөө ажалые шэнэдхэжэ табиhан байна. Сталинска табанжэлэй түсэбые ажалшан арадта ойлгуулха хэрэг хэдэн үдэрэй хэрэг бэшэ гэжэ hайнаар ойлгоhон ушарhаа Сэлэнгын аймагай дээрэ дурсагдаhан коммунистнар энэ асуудалаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха үүргые эдибхитэйгээр дүүргэнэ.

Комсомольско түрүү организаци

Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой комсомольско эхин организаци болбол аймаг соогоо эгээл томо организаци гэжэ тоологдодог байха юм.

Тус комсомольско эхин организациин амжалтанууд гэбэл: 1942 оной турша соо хүдөө ажахын хүдэлмэридэ эрхим hайнаар хабаадалсаhанайнгаа түлөө ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан ба ВЛКСМ-эй ЦК-гэй дамжуулгын Улаан туг 1944 оной эхиндэ абаhан ба энэ тугаа 1944 оной турша соо мүн лэ эршэмтэй hайнаар хүдэлжэ, тэрэ тугаа алдаагүй байhан ба мүнөө үни болзорой хадагалганда тус комсомольско эхин организацида абаад байна.

Энэ комсомольско эхин организацида хамтадаа 60 гаран комсомолецууд тоологдодог. Тэдэнэрэй дунда 9 комсомолецууд шадабаригай hайнаар хүдэлмэрилжэ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ эрхим мэргэжэлтэй болошоhон агитаторнууд байха юм. Жэшээлхэдэ, агитаторнууд нүхэд Б. Хазазов, Н. Очиров, Б. Батуев, Д. Иванова ба бусад илангаяа hайнаар хүдэлмэрилдэг байна. Эдэнэр хадаа эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай дунда большевистскэ дүлэтэ агитаци шадамараар ябуулжа, хүндэтэ нэрэзэргэтэй боложо шадаhан байна. Эдэнэр болбол тарян ажалай ба малай фермэнүүд дээгүүрхи колхозой членүүдэй дунда И. В. Сталинай түүхэтэ үгөөр, приказаар, табанжэлэй түсэбөөр 13 элидхэл, 37 хөөрэлдөөнүүдые, 7 ханын газетэ, 45 дайшалхы хуудаhануудые гаргаhан байна.

Энэ агитаторнуудта hара бүри 3 дахин семинар хэгдэжэ байдаг. Энэ семинарые комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр П. Д. Рынчинов хүтэлбэрилдэг. Энэ комсомольско эхин организациин комсомолецууд болбол колхозойнгоо центрые культурна болгохын түлөө ехэхэн хүдэлмэри хэжэ дүүргэhэн байна. Жэшээлхэдэ клуб, правлени, гостиница, радиоузел ба бусадые тойруулан нарhа, бургааhа, уляандир, мойhо, шэлбүүhэ гэхэ мэтэ зүйл бүриин модонуудые тарижа, колхоздоо мүн баhа элдэб зүйлын ургамалнуудтай сад тарижа дүүргээд байна. Тус колхозой малажалай фермэнүүд дээрэ 18 комсомолецууд хүдэлжэ байна. Комсомольско залуушуудай нэгэ племфермэ бии. Энэ фермэ (даагшань Цыретор Эрдынеев) үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө 100 процент дүүргээд, 1946 оной түрүүшын 5 hарада hү hаалганайнгаа түсэбые 107 процент дүүргээд байна. hаалишан комсомолка Б. Нимаева гэгшэ үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, нэмэлтэ түлбэри абаад, мүнөө түрүүшын 5 hарын болзор соо hү hаалгынгаа түсэбые 100 процент дүүргээд, даажа байhан үнеэнүүдэйгээ туталнуудые хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна.

Тэрэшэлэн хонинной фермэ дээрэ ажаллажа байhан комсомолка хонишон нүхэр А. Жамсаранова үнгэрэгшэ жэлдэ hooho хайшалалгын, брынзэ абалгын түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, нэмэлтэ түлбэри болгон хоер хони абаад, энэ жэлдэ даалгагдаhан 625 хурьгалха хониноо 497 хурьга абаад хоролтогүй hайнаар хаража байна. Гэбэшье энэ нүхэр хадаа энэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ 10 гаран центнер үбhэ арбилhан байха юм.

Энэ жэлэй хабарай тарилгада комсомолецууд эршэмтэйгээр хабаадалсаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай фронтhоо бусажа ерэhэн Еши Нимаев гэгшын хүтэлбэри доро хүдэлжэ байhан комсомольско залуушуудай тарянажалай бригада, хабарай тарилгын үедэ тус колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байhан 5 бригаданүүдай колхознигуудай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ 2-дохи hуури эзэлхэhээ гадна, эртынгээ тарилгые 12 хоног соо хахалха түсэбтэй байhан аад, 13 хоногто 93 гектар хахалжа нормоёо 121 процент дүүргэhэн байна. Энэ бригадынхид олон тоото эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудта өөрынгөө эршэмтэй ажалаар имагта жэшээ харуулжа шадаа юм. Тарянажалай бригаданууд дээрэ хамта 38 комсомолецууд хүдэлhэн байна. Эдэнэй дунда нүхэд А. Очиржапова, П. Дондукова, Д. Санжиев, Ц. Бальжиев, М. Будаева, Л. Доржиева ба бусад нормоёо үдэр бүри 130—140 процент дүүргэжэ ябаhан байха юм.

Мүнөө эдэнэр үнэр баян үндэр ургаса абахын түлөө сабшаланда хашаа барилганда ба пар хахалалганда болон үбhэ хуряалганда бэлэдхэлдэ эрхим hайнаар хабаадалсажа байна.

Агитационно-ойлгууламжын, культурна гэгээрэлэй хүдэлмэри hайнаар табигданхай. Комсомолецуудай дунда 5 жэлэй түсэбые шудалхын талаар 2 кружогууд хүдэлмэрилнэд. Энэ кружогуудта 70 гаран комсомолецууд ба залуушууд хабаадалсадаг байха юм. Эдэнэй нэгэ кружогынь колхозой центрhээ 200 гаран километр газарта байhан малай фермэ дээрэ эрхим hайнаар хүдэлжэ байна. Эдэ кружогууд үргэн нийтэ эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, комсомолецууд ба залуушуудта табанжэлэй түсэбэй удхашанарые ойлгуулхын талаар олон тоото занятинуудые үнгэргэhэн байна.

Колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри hайнаар табигдаhан ушар болбол колхозой правлениин урда табигдаhан даабарине дүүргэлгэндэ туhална.

Лубсан РИНЧИНО,
„Б-М. Үнэнэй" тусхай корреспондент.

„Юу хэхэб" гэжэ Ленинэй номоор болоhон теоретическэ конференци

ВКП(б)-гэй Кабанскын аймагай комитет болбол hара хахад соо бэлэдхэл хэжэ, Ленинэй бэшэhэн «Юу хэхэб» гэжэ номоор теоретическэ конференци хэжэ үнгэргэбэ. Энэ конференциие бэлэдхэжэ байхадаа ВКП(б)-гэй историие шудалдаг хүнүүдээр тусгаар хөөрэлдөө ябуулагдаhан байна. Конференци дээрэ хэгдэхэ элидхэлнүүдэй темэнүүд мүн онсологдобо. Ленинэй номоор элидхэл хэжэ, өөрынгөө хүсэлэ «туршаха» hайн дуратаншье олдобо. Конференцидэ табигдаха элидхэлнүүдтэ хэрэглэгдэхэ туhаламжа номуудай, элдэб зурагуудай, лозунгнуудай гэхэ мэтын выставкые тэндэхи парткабинет эмхидхэhэн байна. Конференциин болохо тусгаар гэр бэлэдхэгдэбэ. Конференциин эхилхэ үдэр ба саг тухай радиогоор соносхогдожо, мүн саарhан дээрэ соносхолнуудые бэшэжэ няаhан ба ерэхэ ёhотой партийна болон комсомольско активта уряалай мэдээсэлнүүдые үгэhэн байна.

Конференцидэ бэлэдхэжэ байха үедэ парткабинедтэ ябадаг улад олошороо hэн. Библиотекын уншагшадай тоо гансата олон болоhон байгаа. Парткабинет соо байhан «Юу хэхэб?» гэжэ Ленинэй номууд бултадаа хүнэй гарта тараhан юм. Гараhан асуудалнуудаар харюу абахын тулада парткабинедые даагша нүхэр Корнеевтэ хүнүүд ходо хандадаг болоо hэн.

Тиигээдшье конференциин эхилхэ сагынь ерэжэ, Кабанскын аймагай парткабинедэй байшан соо дүшэ гаран хүн сугларба. Эндэ ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд, аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, ВКП(б)-гэй айкомой ба аймагай гүйсэдкомой таhагуудые даагшад, hургуулиин hургагшанар, комсомолецууд, онсо мэргэжэлтэд ерэhэн байна.

ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр А. И. Попов теоретическэ конференциие нээжэ, Ленинэй «Юу хэхэб?» гэжэ номой түүхэтэ удхашанар дээрэ тогтон хэлээ. Ленинэй ном болбол шэнэ гуримай партиин идеологическа гол үндэhые байгуулhан, марксистско-ленинскэ теориин удхашанарые үргэhэн эрхим зохёол мүн гэжэ нүхэр Попов тэмдэглэбэ. Өөрынгөө хэлэhэн үгын удхые гүйсэд тодорхойлоод. Ленинэй энэ ном хадаа большевизмые шудалха хэрэгээ hуладхажа болохогүй, идейно-политическэ хүдэлмэрээ улам дээшэлүүлхэ ёhотой гэжэ бидэниие hургадаг гэжэ нүхэр Попов hүүлээрынь хэлэhэн байна. Манай партиин ябуулдаг идеологическа хүдэлмэриин удхашанарые юрэ ойлгохо хэрэгтэ, илангаяа СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай хуулиин удха ушарые элирхэйлhэн идеологическа хүдэлмэри ябуулхада В. И. Ленинэй энэ зохёолые шудалан үзэлгэ манай хүдэлмэришэдтэ эшэ hургаал боложо үгэнэ.

1939 онhоо хойшо Кабанскын аймагта иимэ теоретическэ конференци болоогүй hэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай hүүлдэ эгээл түрүүшынхеэ энэ конференци болобо гээшэ гэжэ нүхэр Попов хэлэбэ.

Нүхэр Попов өөрынгөө үгэ дүүргээд, түрүүшын элидхэлшэдтэ үгэ үгэбэ. Аймагай газетын редактор нүхэр В. И. Тимошина «Олон түмэнэй эмхигүй ябадал ба социал-демократиин ушар мэдэл» гэжэ темээр элидхэл хээ.

Ленинэй энэ хүдэлмэриие бэшэжэ байха үедэ Россин экономическа байдалай ямар байhыень элидхэлшэ элирхэйлбэ. 19-дэхи зуунай hүүлээр Европодо болоhон ажаүйлэдбэриин доошоо уналга мүн баhа Россида бололсоо hэн. Энэ бэрхэ саг соо хэдэн мянган үйлэдбэриин газарнууд хаагдажа, 100 мянган хүдэлмэришэд үйлсэдэ шэдэгдэн хаягдаhан байгаа. Иимэ байдалhаа үндэhэлжэ, Россида хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн хүсэжэhэн байна. Хүдэлмэришэд хадаа экономическа эрилтэhээ гадна политическэ эрилтэ табидаг болобо. Энэ хүдэлмэришэдэй хүдэлөөе тараашад дэмжэлсэбэ. Революционно хүдэлөөнэй ургажа байhан үе соо хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэмэл центртэй парти байгуулха шухала байhан юм. Тус хэрэгтэ «Экономистнууд» hаалта хээ hэн. Хүдэлмэришэн ангиин парти байгуулхын тулада «экономистнуудые» бута сохихо ушартай боложо, энэ зорилгые Ленин дүүргээ. Саашань энэ номой «Догматизм» ба «Шүүмжэлэлэй эрхэ сүлөө» гэжэ бүлэгүүд соо Ленинэй шэнжэлhэн асуудалнууд дээрэ элидхэлшэ тогтоно. Гадна теориин удхашанар тухай асуудалые элидхэлшэ hайтар тодорхойлон хэлэнэ. **«Революционно теоригүйгөөр революционно хүдэлөөншье байжа болодоггүй юм», «...түрүү байлдаашын үүргые гансал түрүү теоригоор ударидагдадаг парти дүүргэжэ шадаха»** гэжэ Ленинэй тобшолон хэлэhэн суута үгэнүүдые элидхэлшэ эщэ татан харуулба.

Өөрынгөө элидхэлэй гол темые нүхэр Тимошина яhала hайн харуулжа шадаа. «Эмхигүй ябадалай хэрэг хадаа үнэндөө ушар мэдэлтэй болохын заха үзүүрынь» гэхэ зэргээр Ленинэй хэлэhэн үгэ дээрэ элидхэл дотороо анхаралаа табиhан байна. Хүдэлмэришэдэй хэhэн буhалгаанууд энээниие тодорхойлно. Хүдэлмэришэд хадаа хамтаржа эсэргүүсэхын «мэдэрэлдэ» орожо эхилбэ гэжэ Ленин тиимэ буhалгаанууд тушаа хэлэhэн байдаг. 19-дэхи зуунай 90 онуудта хүдэлмэреэ хаяжа, тэмсэхэ ябадалнууд болбол юумын «ушар мэдэхэ боложо байhыень» харуулна. Тиигэбэшье hаа энэнь социал-демократическа бэшэ, харин тред-юнионистска тэмсэл байhан юм.

«Байhан сагай бүхы политическэ ба олониитын байдалда эблэршэгүй эрид харша үзэл гэхэ гү, али социал-демократическа мэдэрэл хүдэлмэришэдтэ байгаагүй, тэд байхашье аргань үгы байгаа» (Ленинэй «Юу хэхэб?» гэжэ номой 25-дахи хуудаhан, 1945 ондо Госполитиздат хэблэл гаргаа). Хүдэлмэришэдтэ социал-демократическа мэдэрэл хадаа талаhаань асарагдадаг юм гэжэ Ленин саашань хэлэhэн байна. Хүдэлмэришэн анги өөрынгөө хүсөөр «гансал тред-юнионистическэ мэдэрэлтэй боложо шадаха... Тиихэдэнь социализмын hургаал болбол баян ангиин эрдэмтэ түлөөлэгшэдөөр, тэдэнэй интеллигенцеэр бүйлуулагдаhан философско, историческа, экономическа теоринууд дээрэhээ урган гараhан юм» (мүн тэндэ, 26-дахи хуудаhан).

Дээрэ хэлэгдэhэн шалтагаанhаа социализмые хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй нэгэдхэхэ зайлашагүй хэрэгтэй байба. Сталинай хэлэhэнэй ёhоор эгээл эндэ «хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн дотор социалистическэ мэдэрэл оруулдаг» хүдэлмэришэн ангиин парти тон хэрэгтэй боложо элирээ hэн.

Өөрынгөө элидхэлэй гол асуудалые хаража үзэхэдөө, «мэдэрэлые гадаа талаhаа асарагдадаг» тухай Сталинай шэнжэлэн бэшэhэн хүдэлмэридэ Ленин багшын үгэhэн сэгнэлтые нүхэр Тимошина элидхэл соогоо хэрэглээгүйнь гэмшэлтэй байна. «Мэдэрэлэй гадаа талаhаа асарагдадаг» тухай суута асуудалые «социал-демократа харюу» гэжэ статья соогоо нүхэр Сталин дүрбэн тусхай хубинуудта хубаажа шэнжэлhэн байдаг. Сталинай энэ хүдэлмэриие Ленин үзөөд, 1905 ондо айхабтар магтажа бэшээ бэлэй. «Социал-демократа харюу» гэжэ статья соогоо нүхэр Сталин «мэдэрэлэй гадаа талаhаа асарагдадаг» тухай Ленинэй hургаалда нэмэлтэ оруулhан юм. Өөрөөшье Владимир Ильич энээнэй ушар тэмдэглэhэн байгаа.

Хэрбээ нүхэр Тимошинагай өөрынгөө элидхэл соогоо Сталинай шэнжэлэлые хэрэглээ hаань, элидхэлынь түгэд дүүрэншье, hонирхолтойшье боложо үгэхэ байба.

ВКП(б)-гэй Кабанскын айкомой эмхидхэлэй инструкторска таhагые даагша нүхэр Кудрев «Экономистнуудай бааза үзэл ба революционернүүдэй эмхи» гэжэ темээр хоёрдохи элидхэл хэбэ. «Бааза үзэл гэдэг юуб?», «бааза үзэл ба экономизм», «бүхы-ородой политическэ газетые эмхидхэлгын элдэб маягууд» гэхэ мэтэ асуудалнуудые нүхэр Кудрев элидхэл соогоо хаража үзэбэ.

Бааза үзэл ба экономизм хоёрой хоорондо холбоо бии гэжэ нүхэр Кудрев юрэнхыдөө зүбөөр харюусаба. «...Энэ хадаа юрэнхыдөө бүхы революционно хүдэлмэридэ далайса багатай, энэ далайса муутай хүдэлмэриин үндэhэн дээрэ революционернүүдэй hайн эмхи бүридэжэ болодоггүй гэжэ ойлгохогүй, гадна энэ далайса багатай ябадалаа сайруулан үмөөрэхэhөө байтагай, эмхигүйгөөр бүтэдэг хэрэгтэ шүтэдэг иимэ гол шанар» хадаа бааза үзэл гэдэгтэ таарамжатай юм гэжэ Ленин хэлээ hэн. «Политическэ тэмсэлэй эдибхи хүсэлые нугаршагүй байхые болон залгамжалан үргэлжэлхые хангажа шадаха революционернүүдэй эмхиие байгуулха» гэhэн эгээл түрүү зорилгые оппортунистнууд ойлгодоггүй байгаа.

Нүхэр Кудрев болбол гол звено тухай Ленинэй hургаалые таарамжатай зохидоор хэрэглэбэ. Ямаршье асуудалые абаад харахада, тэрэ хадаа «шэрэлдэн худхарhан юумэ соо эрьелдэжэ байдаг», юундэб гэбэл бүхы политическэ ажабайдал хадаа тоолошогүй олон үенүүдhээ урьхалдаhан хизааргүй ута гэнжэ шэнги юм. Политикын бүхы мэргэжэл юундэб гэхэдэ: магад гарта бага баригдаhан аад, зүгөөр мүнөө үедэ бултанhаань шухала—эгээл иимэ үеые оложо, саб шүүрэхэ хэрэгтэ болоно. Эльнь гол үе байжа, бүхы гэнжые ээлхые хангаха ушартай» гэжэ Ленин бэшээ hэн. Бүхыдөө нүхэр Кудрев элидхэлээ hайн хэлэбэ. Эдэ хоёр элидхэлнүүдэй дутуу зүйл хадаа Ленинэй «Юу хэхэб?» гэжэ номой теоретическэ болон политическэ заабаринуудые мүнөө сагай асуудалнуудтай холбоогүй байна. Ленин ба Сталинай зохёолнуудые шудалан үзэхэдөө, гансал тэдээн соо хэлэгдэhэн юумээр хизаарлажа болохогүй. Тэдэ номууд соохи hургаал заабаринуудые зүб хэрэглэжэ, мүнөө сагай байдалые тайлбарилха боложо шадаха хэрэгтэй.

Конференцидэ хабаадагшад элидхэлнүүдые шүүмжэлжэ, дутуу хэлэгдэhэн асуудалнууд дээрэнь тогтожо хэлсэбэ. Аймагай гэгээрэлэй таhагые даагша нүхэр Жамсараногой «Теори гэдэг юуб?» гэжэ асуудал тухай хэлэhэн үгэ ехэ hонирхолтой байба. ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша нүхэр Алябьев болбол хүдэлмэришэн ангиин парти байгуулха хэрэгтэ Ленинэй зохёол ямар удхашанартай байhан тухай болоод, мүнөө энэ номые шудалан үзэхэ ябадалай шухала тухай хэлэбэ. Теоретическэ конференцидэ мүн хабаадагшань болохо 86 наhатай үбгэн Миколайтес үгэ хэлэжэ, урдань Энгельстэй уулзаhан тухайгаа хөөрэбэ.

Теоретическэ конференциин хүдэлмэриие бүридхэжэ, нүхэр Попов элидхэлнүүдтэ hайн сэгнэлтэ үгэбэ. Зүгөөр конференци дээрээ эдибхитэйгээр үгэ хэлэлгэ тиимэ hурхэй байбагүй гэбэ.

Хабарай тарилгын сүлөөгүй сагай үе байбашье hаань, ВКП(б)-гэй Кабанскын айком hайн гэгшээр эмхидхэжэ, иимэ hонин теоретическэ конференци хэжэ шадаба. Энэ конференциин удхашанар мэдээжэ бэзэ. Марксизм-ленинизмые шудалха хэрэгтэ теоретическэ конференци мүн нэгэ методынь боложо үгэдэг. Энэ туhань үшөө дайнай урда тээ элирhэн байгаа. Мүнөө дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр бүхы методүүдые шадамараар хэрэглэжэ, марксизм-ленинизмын пропаганда ябуулха тон шухала байна.

Кабанскын айкомой энэ үгсэхэл манай республикын бусад аймагуудаар хүлеэгдэжэ абтаха бэзэ гэжэ hанагдана.

П. ХАДАЛОВ,
ВКП(б)-гэй обкомой лекторскэ бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ.
Кабанск тосхон.

Комсомольско активай суглаан болобо

hаяхан Улан-Удэ станциин түмэрзамай узелай комсомольско активай суглаан үнгэргэгдэбэ.

Энэ суглаан дээрэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй 15-дахи пленумэй дүн тухай ВЛКСМ-эй горкомой секретарь нүхэр Парлуков элидхэл хэhэн байна.

Нүхэр Парлуков болбол элидхэл соогоо дүрбэдэхи Сталинска табанжэлэй туршада комсомолецуудай ба залуушуулай гол зорилгонууд тухай тогтон хэлэбэ.

Удаань, вагонно цехын комсорг Нечаева, хэлхеэ-холбооной конторын комсорг Мельникова болон бусад үгэ хэлэбэд.

Куйбышев городой Масленниковай нэрэмжэтэ завод дээрэ часы хэдэг цех эмхидхэгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: стахановканууд—гурбанзуутан, комсомолканууд Вера Спиридонова (зүүн гарhаа), Зоя Нупкина ба Надежда Грачева часынуудай ябасые тааруулжа байна.

А. Кевлевэй фото (ТАСС-эй фотохронико).

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ АБАБА

Яруунын аймагай Сосново-Озерско сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Курбетьев, парторгнь нүхэр Белобородова) энэ үбэлэй үхэр малай үбэлжэлгые тон hайнаар үнгэргөөhэн. Үбэлэй янгинама хүйтэн үедэ адуу малынь үбhэ хоолоор дутамаг бэшэ, харин бардам hайн шанартай эдеэ хоолтой байгаа. Мүн хуурай дэбисхэртэй ба тон дулаахан дал хашаа соо амаран, тэниижэ хонодог бэлэй.

Адуу малда тохеолдодог хабарай хатуу бэрхэ үеые тус колхоз хоролто ба туралтагүйгөөр үнгэргөө. Энэ хадаа Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхидой аяар үнгэрэгшэ жэлhээ энэ хэрэгтэ халуун анхаралаа хандуулhанай аша үрэ юм. Тэдэнэр нёдондо жэлдэ сабшалангайнгаа газарые уhалжа ба наг шэбхэ гэхэ мэтээр утгжуулжэ, үбhэнэй үндэр ургаса хуряажа шадаhан байха юм.

Энэ жэлэй түл абалга тон эршэмтэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Унага тугалай ба эшэгэ хурьгадай үхэл юрэ үгы, харин харалгагдаhан гурэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Орооной кампани мүн hайнаар үнгэргэгдэжэ байна.

Эдэ бүхы дээрэhээ Яруунын аймгүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айком аймагай дамжуулгын Улаан туг Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо барюулаа.

Д. Дугаров.

Хоёр артелиин мүрысөөнэй дүн

Улан-Удын горпромсоюзай системын „Кооператор—Комсомолец" гэжэ олзобориин артелиин коллектив hараhаа hара бүри ажалайнгаа амжалтануудые арбидхана. Энэ артель болбол үнгэрэгшэ hаранuудтал адляар майнгаа даалгабари үлүүлэн дүүргэжэ үргэн хэрэглэлэй эд бараае түсэбhөө гадуур 28,8 процент үйлэдбэрилбэ.

Артелиин оёдолой цех (начальнигынь нүхэр Надеина) мүрысөөндэ үргэлжэ түрүү hуури эзэлжэ hайн жэшээ харуулна. Энэ цех үнгэрэгшэ hарынгаа даалгабари 177 процент дүүргэhэн байна.

Оёдолшод нүхэд Акулина Кравцова, Соня Базарова, Екатерина Полякова, Васса Васильева гэгшэд үдэртэ 1,5—2 нормо дүүргэнэд.

Мүн Заводской районой „Коминтерн" гэжэ артелиин коллектив үнгэрэгшэ hарада муу бэшэ амжалтануудые түйлаhан байна.

Артелиин нүхэр Исабаевай хүтэлбэрилдэг сабхи оёлгын цех hарынгаа даалгабари холо үлүүлэн дүүргэбэ. Мүн өөрөө нүхэр Исабаев даалгабаряа 216 процент дүүргэнэ. Энэ бригада ба өөрөөшье бригадирынь үндэр амжалтануудаараа суурхаhаар үнинэй.

Стахановецууд сабхишад нүхэд Прискоко, Тукаленко, Ковалев гэгшэд бригадирайнгаа hайн жэшээгээр, халаанайнгаа даалгабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

Мүн комсомольско-залуушуудай бригадын бригадир нүхэр Теперман түрүү стахановецуудай нэгэниинь болоно. Энэ нүхэр май hара соо хоер hарын түсэб дүүргэhэн байна.

hаяхан хамтынгаа суглаан дээрэ энэ артелиинхид социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргажа, саашадаа энэ амжалтануудаа бүри дээшэлүүлхэ ба энэ жэлэйнгээ даалгабари уридшалан дүүргэхэ гэhэн шэнэ уялгануудые абахаhаа гадна, үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциингаа шанарые дээшэлүүлхэ гэhэн уялгануудые абабад.

Е. Ринчинова.

табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн

Удын депогой «Комсомолец» гэжэ паровозой комсомольско-залуушуулай бригада май һара соо ... сүүдхын ябасые дунда зэргээр 422 километр хүргэһэн байна. Тиихэ зуураа 5 процент ту- ... 10 процент түрхихэ тоһо арбилһан байха юм. Паровозойгоо заһабарилгые бригадынхид өөһэ- ... хүсөөр хэбэ.

... ДЭЭРЭ: ахалагша машинист Богинский М. М. (баруун гарһаа) машинистын туһалагша ...ов И. П. ба кочегар Прусаков.

О. Зеккиин фото.

Түмэрзамайхидай амжалтанууд

...сталинска табанжэлэй тү... ...түргэхын ба үлүүлэн дүүр... ...түлөө Бухэсоюзна социалис... мүрысөөндэ оролсоһон ...ын депогой коллектив үк... ...ай һара соо һайн амжал... ...туйлаба. Паровозой ма... ...үүд болбол паровозойнгоо ...ябасые үнгэрһэн апрельдэ ...метр хүргэһэн байгаа һаа, ...да 436 километр хүртэр ...лбэ. Мүн тэрэшэлэн ...дай ябасые нарин графи... ...ябуулдаг болоһон ба ...нилээд ехэ арбилалта ...йна.

...й бүхы машинистнуудай ...нтнь лунинска методээр ...хүсөөр паровозуудайнгаа ...хэдэг болоо. Энээнэй ...ай һара соо машинист... ...бол 4 мянган шахуу ту... ...заһабарииие ямаршье гар... ...хэһэн байна.

...эрэшэлэн депогой парово... ...рилгын цехын коллектив ...гын түсэбые 115 процент ...ба паровозуудай заһа... ...айха сагые 27 процентээр ...улһан байха юм.

Депогой коллективэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн болбол үйлэдбэриин процессые химдаруулха, продукциин шанарые һайжаруулха ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэдэн олон дурадхалнуудые оруулһан байна. Энэ дурадхалнуудые оруулжа, үйлэдбэриин шадабари болгоһон эрхим стахановецууд болбол нэгэ һарын турша соо 25 мянган түхэригтэ арбилалта хэбэ. Инструментальна цехын мастер нүхэр Кихо гэгшэ иимэ дурадхалнуудые өөрөө оруулдаг ба мүн бусад хүдэлмэришэдэй һанамжа-дурадхалнуудые үйлэдбэридэ дэлгэрүүлхын түлөө хододоо оролдодог байна.

Депогойхид социалистическэ мүрысөөндэ бүхы коллективээрээ оролсоо. Тиин ажалай бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлдэг стахановецуудай тоо олошоржо байна. Цех хоорондын ба бригада хоорондын мүрысөөн тон үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Нэгэ бригада нүгөөдэ бригадаяа ажалай бүтээсээр ахижа, урдань ороходонь мүн бусад бригаданууд тэдэнэрые даган урилдажа хүдэлмэрилдэг болоо.

Инструментальна цехын слесарь нүхэр П. Воронченко гэгшэ май һарын даалгабарииие 304 процент гүйсэдхөө. Мүн слесарь Калинкин, токарь Киселев, түмэршэ дархан Шульгин ба бусад май һара соо гурбан һарын даалгабари дүүргэһэн байна.

Депогой коллективэй дунда ажалай бүтээсые, хүдэлмэришэдэй шадабарииие дээшэлүүлхэ һуралсалнууд эмхидхэгдэнхэй. Энэ һуралсалые эмхидхэлгэдэ механическа цехын мастер нүхэр Карпушев гэгшэ нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Улан-Удын депогой коллектив болбол Бухэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн ба энэ амжалтаяа ходоодоо бэхижүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Мүнөө үедэ түмэрзамайхидай һайндэрые суурхахаар амжалтануудтайгаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн шэнэ долгеор дэлгэрһэн ба депогой коллектив энэ мүрысөөндэ бодото уялгануудые абабад.

А. ТАРСКИЙ.

Хэлхеэ-холбооной түрүү конторонууд

Манай республикын хэлхеэ-холбооной конторонуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна.

Курумканай аймагай конторо мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсожо, ажалай үндэр амжалтануудые туйлаба. Тус конторо май һарынгаа түсэб олзо оруулалгаар 124 процент дүүргэжэ түрүүлбэ.

Мүн Заиграйн аймагай хэлхеэ-холбооной конторо (начальнигынь нүхэр Прудников), Мухар-Шэбэрэй конторо (начальнигынь нүхэр Думнов) олзо оруулалгынгаа түсэб 112—114 процент дүүргээ.

Тэрэшэлэн Улан-Удын радиузелай коллектив хэлхеэ-холбооной эмхизургаануудай хоорондохи мүрысөөндэ оролсожо, майнгаа даалгабари 117 процент дүүргэһэн байна.

Эрхим түмэршэ дархан

1929 ондо Сэлэнгын аймагай бишиихан Харгана гэжэ нютагта һаяхан лэ хүдөө ажахын артельнүүд бии боложо байгаа бэлэй. Тиихэдэ, энэ нютагта түмэршэ дарханай мэргэжэлтэй хүнүүд үгы байгаа һэн. Теэд, энэ үедэ нүхэр Бато Биликтуевич Бадмаев гэгшэ колхозой түрүүлэгшэдэ ошожо, кузницада оруулхыень гуйһан байгаа. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө болтор ходо түмэршэ дарханаар хүдэлмэрилжэ байха юм.

Нүхэр Бато Биликтуевичын энэ нютагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ехэхэн туһа хэһэниинь хүн бүхэндэ эли тодо байна. Анханда имагтал, мориной таха ба тахын хадааһа хэжэ, мори тахалдаг байһанаа мүнөө хүдөө ажахын ямарханшье машинануудые заһабарилжа шадаха мэргэжэлтэй болонхой.

Хүдөө ажахын бүхы машинануудые болзорһоонь түрүүн богонихон саг соо, эрхим һайн шанартайгаар заһабарилжа энэ хабарай тарилгые угтаа һэн. Теэд, тэрэнэй заһаһан плуг, сеялкэ ба бусад багажа зэмсэгһээ нэгэниинишье эбдэржэ һандараагүй байха юм.

Тэрээнһээ гадна, нүхэр Бато Бадмаев болбол үдэр һүни, үдэшэ үглөөе мэдэнгүй бригаданууд дээгүүр ябажа, сеялкэ, плуг ба бусад хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүдые үргэлжэ хаража ябадаг юм.

Мүнөө үедэ үбһэ тарянай машинануудые заһабарилжа байна. Гэхэтэй хамта, энэ нүхэр түмэршэ дарханай мэргэжэлдэ колхознигуудые һургалсадаг юм.

Нүхэр Бато Биликтуевич Бадмаев болбол эрхим шадабаритай түмэршэ дархан гэжэ тоологдодог.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Городойнгоо үйлсэ ногооруулба

Бабушкин городой дэргэдэхи Клюевка гэжэ һуурин газарай комсомолецууд (секретаринь нүхэр Осадина) өөһэдынгөө хүсөөр стадион барижа дүүргэхэ болоо.

Энэ стадион дээрэнь футбольно талмай, волейбольно ба баскетбольно талмайнууд түхеэрэгдэхэ байна.

Гадна тэдэ комсомолецууд өөһэд хоорондоһоо мүнгэ суглуулжа, спортивна хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха гэжэ хамтынгаа суглаан дээрэ баталан хэлсэбэд.

Мүн тэрэшэлэн Бабушкин городой комсомолецууд городоо ногооруулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэбэ.

Городой комсомолецууд һаяхан болоһон амаралтын үдэр воскресник үнгэргэбэ. Тиихэдээ 3 километр талаһаа 500-аад шахуу элдэб янзын мододы асаржа, городойнгоо үйлсэдэ ба Клюевкэдэ баригдажа байһан стадионой талмай дээрэ һуулгаһан байна.

Мүнөө эдэ мододынь набшалан сэсэглэжэ, городыень ехэ гоё болгоо. Городойнгоо үйлсын иимэ гоё болоод байхада тэндэхи ажаһуугшад комсомолецуудай үүсхэлээр урмашажа, тэдэндэ баярые хүргэнэд.

Хүндэлэлэй доска байгуулагдаба

Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком ба ВКП(б)-гэй айком шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй Хүндэлэлэй доска һаяхан бии болгобо.

Энэ Хүндэлэлэй досканъ Ново-Селенгинскдэ, Соведэй байшангай дэргэдэхи талмай дээрэ байгуулагдаба.

Һонирхолтой лекци

Городок городой парткабинет соо „Атом ба юртэмсэ дэлхэй" гэһэн научна темээр профессор Московцев һаяхан лекци уншаба.

Энэ һонирхолтой лекциие городой багшанар, инженернүүд, врачууд, ахалагша классуудай һурагшад хамта 100 гаран хүн шагнаһан байна.

Лекциин һүүлээр шагнагшадай һонирхоһон асуудалнуудта нүхэр Московцев харюу үгэһэн байха юм.

Колхозой түрүүлэгшэ-агитатор

Иволгын аймагай „Красный пахарь" гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мария Митрофановна Бессонова гол хүдэлмэриингөө хажуугаар агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна.

Энэ эдибхитэй нүхэр богонихон болзорой туршада СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа 13 хөөрэлдөө колхознигуудай дунда үнгэргэһэн байна.

Агнуурида бэлэдхэл

Республикын ондатрын ажахынууд намарай агнуурида бэлэдхэл хэжэ байна.

Мүнөө эдэ ажахынууд шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулжа, ондатрын олоороо байдаг газарнуудые тэмдэглэжэ байна.

Намартаа агнууриин үеын захалхатай хамта тэрэ тэмдэглэһэн нуурнууд ба голнуудай шадар ангуушадай байха заахан гэрнүүдые бариха юм.

Түсэбэй ёһоор Баунтын аймагай ондатрын ажахы 115 онгосо ба 15 ангуушадай байра, Хойто-Байгалай аймагай ажахы 90 онгосо бариха болоно. Тиин тус ажахынууд энэ хүдэлмэреэ һайнаар дүүргэжэ захалаа.

Түсэбөө 879 процент дүүргэбэ

Курумканай аймагай „Заготживсырьегой" конторо ангай арһа тушаан абаха май һарын даалгабари 879 процент дүүргэжэ, республика соогоо түрүү һуури эзэлбэ.

Мүн Байкало-Кударын аймагай „Заготконторо" муу бэшээр хүдэлмэрилжэ, үнгэрэгшэ һарынгаа даалгабари 804 процент дүүргэһэн байна.

Нүхэр Сталинай зохёолнуудай түрүүшын том

ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолой ёһоор нүхэр Сталинай зохёолнууд 1946—48 онуудай туршада 16 том болгогдожо политическэ литературын хэблэлээр хэблэгдэн гаргагдаха байна.

Тэрэнэй 1—2—3 томуудынь энэ жэлдэ хэблэгдэн гаргагдаха юм.

Һаяхан Бурknигэдэ түрүүшын том абтаба. Энэ том соонь нүхэр Сталинай 1901—1907 онуудта бэшэһэн зохёолнуудынь хэблэгдэн гаргагдаһан байна.

Соведэй байшан баригдажа байна

Прибайкальска аймагай центр Турунтаевода ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй байшан баригдажа байна.

Энэ барилгада аймагай колхозууд ехэхэн туһаламжа үзүүлнэд. Мүнөө тэндэ колхоозуудһаа ерэһэн 12 модошо дархашад эмхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

1946 оной эсэстэ тус байшангай барилга дүүрэхэ юм.

Ханын газетэнүүдэй конкурс

Түнхэнэй аймагай „Красное знамя" гэжэ газетын редакци июниин нэгэнһээ ханын газетэнүүдэй ба „дайшалхы хуудаһануудай" конкурс соносхобо.

Энэ конкурсто гоё һайханаар бэшэгдэһэн ба статьянууд соогоо ажалай бүхы хэмжээ-ябуулгануудай гол асуудалнуудые тэмдэглэһэн газетэнүүд хабаадалсаха байна.

47 гүлгэдые абаба

Иволгын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой халтар хара үнэгэдые үсхэхэ фермэ (даагшань нүхэр Налетова) энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор гүлгэдые абаад, тэдэнэйгээ хойноһоо һайнаар харууһалжа байна.

Тус фермые даагша нүхэр Агния Ивановна Налетова фермэдээ хүдэлмэриингөө эмхиие наринаар ба һайнаар табижа шадаһан байха юм. Тиимэ ушарһаа энэ фермын үсхэбэрилжэ байгаа тон һайхан арһатай ангууд ой тайгада байһандал үнгэ зүһөө алдангүй, һэргэлэн зандаа байна.

Агния Ивановнагай оролдолгоор тус фермэ энэ жэлдэ 9 эмэ үнэгэдһөө 47 гүлгэдые абаба.

Үүлтэртэ нохойнуудые үсхэбэрилнэ

Сэлэнгын аймагай „Заготживсырьегой" конторын Щучье гэжэ нуурай дэргэдэхи нохой үсхэбэрилхэ питомник „Сибирская лайка" гэжэ үүлтэртэ нохойнуудые олоор үсхэбэрилжэ байна.

Энэ жэлдэ тус фермэ гүлгэнүүдые олоор түрүүлжэ, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байнад. Мүнөө тэндэ 70 гаран нохойнууд бии.

Энэ жэлдэ абтаһан гүлгэнүүдэй 15-ниинь Читын областиин ангуушадта эльгээгдэхэ ба 32 гүлгэнүүдынь манай республикын мэргэжэлтэ ангуушадта хубаагдан үгтэхэ байна.

...ДӨӨГЭЙ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУДАЙ ЭЛЕКТРИГҮҮДЫЕ БЭЛЭДХЭХЭ

...фикацилгые үргэнөөр ... 1946 — 1950 онуудта ...арадай ажахые һэргээн ...ба хүгжөөхэ табанжэлэй ... шухала зорилгонуудай ...оно. Дүрбэдэхи Сталин...жэл соо хүдөө ажахые ...икацилга илангаяа ехээр ...хэ болоно. Энэ хадаа ...лай үйлэдбэриин куль... үйлэдбэриин бүтээсые ...лхэ хүсэтэ багажа зэмсэг ...а условинуудай нэгэн ...гэнэ.

...республикын колхозууд ...уд, мүн аймагай центр... ...электрификацилгада тон ... гаргашалагдаха байна. ...спубликын арадай ажа... ...өөхэ табанжэлэй түсэбэй ... хэмжээ-ябуулгада 32 ...түхэриг гаргашалхаар ха...аниинь дээрэ дурсагда... ...сэд баримта боложо үгэ... ...жэлэй турша соо айма... ...ай 19 ба колхозуудай ...ктростанци баригдажа, ...ада үгтэхэ юм. Гансахан ...оо 12 гидроэлектростан... ...теплоэлектростанцинууд ... юм. Колхозууд ба МТС-... ...ктростанцинуудые олоор ...эдэнэй электротүхеэрэл... ...тодхохо ба хабсаргаха, ...ашаглаха, электрохүсые ...а хэмжээ-ябуулгануудта ...эй кадрнууд олон хэ... ...электростанци барилгын ...уд, монтажын ба ашаг...алда хэрэглэгдэхэ элек... ...нууд олон хэрэгтэй бо... ...Эдэ кадрнуудые бэлэд... ...эһээ хүдөө тосхонуудые ...кацилгын түсэбые ам... ...аар бэелүүлгэ, колхоз ... таряа сохилго ба та... ...о хюреэдэлгэ, трактор ... заһабарилга гэхэ зэр... ...бэриин шухала процес...

суудтэ электроэнергиие үргэнөөр нэбтэрүүлгэ ехэхэнээр дулдыдаха байна.

Харин мүнөө электростанцитай болоодшье байһан колхоз ба МТС-үүдтэ иимэ кадрнууд дутамаг ба зариманьь огто иимэ кадргүй байха юм. Республикын колхоз ба МТС-үүдэй мүнөө бүтээгдээд байһан 50 электостанциһаа 7-ниинь кадрын үгы дээрэһээ хүдэлмэрилдэггүй гү, али ямаршье дүршэл шадабаригүй, заримдаа харюусалгагүй хүдэлмэришэдэй зүгһөө электротүхеэрэлгэнүүдтээ бүдүүлиг зэрлигээр хандаһан дээрэһээ тэдэнь эмдэрһэн ба капитальна заһабари хэрэглэхэ болоһон байна. Кабанскын аймагай Чкаловай, Сэлэнгын аймагай Ворошиловай, Яруунын аймагай Молотовой, Мухар-Шэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай „Победитель", Түнхэнэй аймагай „Красный пахарь" ба Иволгын аймагай „Улаан Оронго" гэжэ колхозуудай электростанцинууд хүдэлмэрилдэггүй, зогсонхой гээшэ.

Тиимэһээ хүдөө тосхонуудые электрификацилгада хэрэглэгдэхэ электригүүдэй кадрнуудые бэлэдхэлгэ хойшолуулашагүй шухала зорилго болоно. 1946 ондо республикын хүдөөажахые электрификацилха түсэб тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обком тусхай тогтоол гаргаһан байгаа. Тиихэдээ кадрнуудые бэлэдхэлгые хараадаа абажа, республикын Газартаряалангай Министерство ба „Главсельэлектрын" республиканска конторые энэ жэлдэ 15 десятнигуудые ба 110 ашаглалгын электромонтернуудые бэлэдхэжэ гаргахые уялгалһан байна.

Зүгөөр электригүүдые бэлэдхэхэ ябадалай гол шухала хэрэг байһаниие колхозууд, МТС-үүд ба аймагай газарай таһагуудай хэдэн олон хүтэлбэрилэгшэд ойлгожо шадаагүй. Энээниие зарим аймагуудай партийна ба советскэ хүтэлбэрилэгшэд мүн лэ ойлгоогүй.

Зүбхэн энээн дээрэһээ доро дурсагдаһан жэгшүүритэй ушарые тайлбарилжа болоно. Юуб гэхэдэ, БМАССР-эй газартаряалангай Министерство ба „Главсельэлектрын" республиканска контороор электромонтер - монтажнигуудые бэлэдхэхэ 5 һарын курса 1946 оной апрелиин нэгэнһээ хүдөө ажахын техникумэй дэргэдэ нээгдэһэн байгаа. Энэ курсада түсэбэй ёһоор 30 хүн һураха байһан юм. Зүгөөр курсантнуудай тогтоогдоһон саг болзор соогоо ерээгүй дээрэһээ дурсагдаһан курсын заняти майн 8-һаа эхилээ. Һурагшадые абалга мүнөө хүртэр үргэлжэлһөөр, тиигэбэшье мүнөө 30 хүнэй орондо зүбхэн 16 хүн һуража байха юм.

Зарим аймагууд энэ курсада нэгэшье хүниие эльгээгээгүй. Энээгээрээ колхозно электростанцинуудта хүдэлмэрилхэ электригүүдэй кадр бэлэдхэхэ ябадалые үнэндөө таһалдуулхын аюулда хүргөөд байна.

Мүн Бичурын, Заиграйн ба Кабанскын аймагууд курсантнуудые эльгээхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тиин Бичурын аймаг түсэбэй ёһоор 5 хүниие эльгээхэ аад 2. Заиграйн аймаг 3 хүнэй орондо 1, Кабанскын аймаг 4 хүнэй орондо 2 хүниие эльгээгээ.

Зарим аймагууд колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд курсантнуудые эльгээхэдээ тэрэнэй шанарые хараадаа абаагүй дээрэһээ жаяг заршам муутай, харюусалгагүй хүнүүдые эльгээһэн байна. Тэрээнһээ боложо курсаһаа өөһэдынгөө дураар гаража ябашадаг ушар үзэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, Заиграйн аймагай газарай таһагаар нүхэр Купцов, мүн аймагай комсомолой айкомоор нүхэр Таракановский курсада эльгээгдэһэн аад, курсын хүдэлмэрилжэ эхилхэ үедэ гэртээ өөрынгөө дураар хариһан аал, мүнөө хүртэр бусажа ерээгүй. Мүн Тарбагатайн аймагай промкомбинадай эльгээһэн нүхэр Чебунин, Иволгын ба Сэлэнгын аймагайшье курсантнууд өөһэдынгөө дураар курсаһаа зугадажа ошоһон байха юм. Зүгөөр тэдэ хүнүүдые эльгээһэн организаци ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдшье, тэдэ аймагуудай гүйсэдкомуудшье курсын хүдэлмэриин гуримые эбдэгшэдтэ ямаршье хэмжээ абанагүй.

Дурсагдаһан аймагуудай колхозууд, МТС-үүд ба газарай таһагуудай хэдэн олон хүтэлбэрилэгшэд электригүүдэй кадрнуудые бэлэдхэхэ ябадалда оһол назагайгаар хандажа, Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой энэ асуудалаар гаргаһан тогтоолые дүүргэнэгүй. Тиигэжэ байһыень мэдэжэшье байһан ВКП(б)-гэй Мухар-Шэбэрэй, Иволгын, Кударын, Ториин ба Тарбагатайн айкомууд, илангаяа тэдэнэй кадрнуудые эрхилхэ таһагууд зохихо хэмжээ абаагүй. Эдэ аймагуудта дурсагдаһан тогтоолые бэелүүлгые хинадаггүй байна.

Механизаторнуудай кадрын Сэлэнгын һургуулиин дэргэдэ колхозууд ба МТС-эй электростанцинуудые ашаглалгада хэрэглэгдэхэ электромонтернуудые бэлэдхэхэ 5 һарын курса энэ оной июниин 1-һээ эмхидхэгдэбэ.

Электротүхеэрэлгэнүүдые ашаглахадаа, тэдэндэ гамтайгаар ба анхаралтайгаар хандажа, колхозой ба МТС-эй үйлэдбэриин хүдэлмэриие, колхознигууд ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй, аймагай центрын ажалшадай ажабайдалай хэрэгсэлые саг үргэлжэ таһалгаряагүйгөөр хангаха гэжэ курс дүүргэгшэдтэ найдагдаха болоно.

И. Щекотов—ВКП(б)-гэй Обкомой кадрнуудые эрхилхэ таһагай хүдөө ажахын кадрын секторые даагша.

ФУТБОЛИСТНУУД МҮРЫСЭНЭ

Энэ жэлэй июниин 6-най үдэр, паровозо-бүтээлгын заводой дэргэдэхи стадион дээрэ, футболой талаар чемпион-гүрэнэй заводой футбольно команда сэрэгэй гарнизоной футбольно командатай уулзаба.

Тус командануд эгээн хүсэтэй командануд гэжэ тоологдоно. Тиин тэдэнэй уулзалга ехээр хүлеэгдэжэ байгаа. Гүрэнэй заводой команда 2 :1 гэһэн тоотойгоор гарнизоной командые илаба.

Улан-Удын эдир залуушуудһаа шэлэгдэн суглуулагдаһан футбольно команда июниин 14-дэ Хабаровск город ошохонь.

Эндэ Чита, Хабаровск, Владивосток, Улан-Удэ ба Иркутск гэжэ городуудай футбольно командануд уулзажа табан городой түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэ байнад.

Июниин 16-най үдэр Иркутскһаа футбольно команда Улан-Удэ город ерэхэ байна.

Энэ командатай Улан-Удын футболистнуудһаа шэлэгдэн суглуулагдаһан команда паровозо-бүтээлгын заводой стадион дээрэ уулзаха юм.

ХҮҮГЭДЫЕ БҮЛЭ СОО ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б-М Үнэнэй» июнин 9-эй номерто).

Шанга эрилтэгүйгөөр хүүгэдэйнгээ урда бодотоор хүндэтэй боложо шадахагүй юм. Даалгаһан юумэ дүүргэмгэй ба үгэ дууламгай шанар үхибүүдтээ хүмүүжүүлхэнь тон шухала. Һайн заншал нэбтэрүүлхэ зуураа, муу заншалһаа һэргылэн сараха ёһотой. Муу заншал гээшэ олонхидоо жэжэ юумэнһээ үүдхэгдэдэг: һуралсалайнгаа хэрэгсэлнүүдые гү, али наадхуурнуудаа нэгэтэ хуряангүй орхибол, хожомынь ябууд дундаа ондоо ямаршье харюусалгатай хэрэгээ хамаагүй орхидог болошохо: эхэ эсэгээ жэжэ зүйл дээрэ мэхэлдэг, бусаалта мүнгөө дутуугаар асардаг болоод, үлэһэн мүнгөө тэрэ дороной бусаахаа мартадаг болошохо юм, тииһэн бэеэрээ энэнь өөрынгөө уялгануудта, бэшэ улдуудта хайша хэрэгээр хандадаг заншал болошожо болохо юм. Тиимэ дээрэһээ эхэ эсэгэнь үхибүүдэйнгээ наагуур абахада тоншье жэжэ мэтэ ниитын дүрим эбдээ хадань хайхарангүй орхихо ёһогүй. Хүүгэдые хүмүүжүүлхэдэ, жэжэ юумэ гэжэ байдаггүй, хуу баран шухала юм.

Гэр бүлэнэрэй хүмүүжүүлгын ехэхэн дутагдалнуудай нэгэн хадаа хүүгэдые үнжэгэн ба эрхэ болгожорхихо ябадал мүн юм. Хүүгэдтээ дуратай байхые буруугаар ойлгоһон дээрэһээ зарим эхэ эсэгэнэр үхибүүдээ гэрэй ямаршье ажалһаа сүлөөлжэрхидэг, тиин тэрээндээ хуу бэлэн болгожо үгэдэг, тэрээнэйнгээ алибаа дура хүсэлыень хүсэд хангажа байдаг. Эхэнь 13—14 наһатай хүбүүнэйнгээ пальтоень тайлажа үгэдэг, 16 наһатай басаганиинь һургуулнин вечертэ ошоходоо һэлгэһэн платье, оймһоо эндэ тэндэ хаяад ябашадаг, һүүлэйрынь эхэнь өөрөө эдэ бүгэдыень суглуулжа хуряадаг. Һургуулиин наһанай хүүгэдые иигэжэ бүүбэйлхэ ябадал тэдэниие үнжэгэн, залхуу болгожорхидог. Харин тэдэниие ямаршье харууһагүй зүндэнь орхижорхиходо, ажабайдалай түрүүшын бэрхэшээлтэй дайралдахадаа бахарадан мэгдэшэдэг, тон баахан тодхорые илаха болоходоо арга шадалгүй байшадаг. Һургуулиин наһа хүрөөгүй тиигээд һургуулиин наһанай хүүгэдэй алибаа һанаа хүсэлые хүсэд хангажа хүмүүжүүлхэдэ, тэдэнэр гансал аминайнгаа ашаг бододог, ажабайдалай дүршэлгүй, ажабайдалда ниисэн тааража шададаггүй хүнүүд болошохо юм.

Хүүгэдээ эрхэлүүлдэг ушар ехэнхидээ ганса үхибүүтэй бүлэ соо дайралдадаг, гэбэшье мүн бүлэ соогоо хэдэншье үхибүүтэй һаань иимэ ушар байдаг юм. Иимэ эрхэ үхибүүниинь гэр бүлэ соогоо бултанайнь хүндэлдэг ямба ехэтэй хүн болошодог. Тэрэнэйнгээ ямаршье, үйлэ ябадалые һайн гэжэ тоолодог, тэрээнээ дэндүү ехээр магтадаг, үетэн сасуутанайнь дундаһаа илгаруулан һайрхадаг. Тэрэнэйнгээ дуу хүгжэмдэ дуратайе обёоромсоороо эхэ эсэгэнь энэмнай ерээдүйн Чайковский мүн гээшэ гэжэ тоолодог, уран зуралга хэдэг болоо һаань, ехэшүүлынь энэмнай ерээдүйн Репин мүн гээшэ гэжэ хүндэлдэг. Иимэ үхибүүндээ бултадаа саг үргэлжэ билдуушалан һаймһардаг, тэрэнээ үгэ дуугүй һайшаал урмашуулгаар тойрожо, ном, наадан-хайгаар даражархидаг. Тиин гэһэйнь тэрэ үхибүүниинь бүхы юумэндэ дадан хашаршадаг. Тиихэлээрээ нааданхай, номуудаа сэгнэхээ болижо, тэдэнээ ябууд дунда эбдэдэг болошохо юм, юуб гэхэдэ дахин шэные абажа үгэхэ, абажа үгөөгүй һаань эрижэ уйлахаб, тиихэдэм хэншье арсахагүй гэжэ мэдэнэ. Иимэ буруу янзын эрмэшээн урмашуулга гээшэ хүүгэдэй муу зантай болоходонь һайн ушар байдал бии болодог. Алибаа юумэ илангаяа уйлажа байжа эрихэдэнь, юундэ эхэ эсэгэнь тэрэнэйнгээ дура зоригоор байна гээшэб! Хүүгэд гээшэ заримдаа үбшэнтэй дээрэһээ уйладаг бэшэ, харин энэнь зүрхэгүй, эхэ эсэгээ эрхэдээ абаха гэлэн үнэн аргань мүн шуу. Тиин хүүгэдынь үсөөн бэшэ ушарнуудта эхэ эсэгээ зобоодог бишиихан дарлагша болошохо юм. Энээн тушаа агуу ехэ педагог (багша) Ж. Ж. Руссо тон зохидоор хэлэһэн байха юм. «Хүүгэдэй түрүүшынь нюдэнэй нёлбоһон хадаа тэдэнэй гуйлтанууд мүн юм; хэрбээ тэрээнһээнь бэеэ аршалжа сараагүй һаа, тэдэ гуйлтануудынь удангүй захиралтанууд болошодог; тэдэнэр түрүүшээр өөртөө туһа хүргүүлдэг байһанаа эсэстээ алба хүүлэдэг болошохо юм».

Л. РАСКИН, педагогическа наукануудай кандидат.

Эрхэлүүлжэрхиһэн үхибүүн һургуулида ороходоо үнөөхи «эжын хүбүүн» гү, али «эжын басаган» болошодог, тэрээндэ хэншье дурладаггүй, тэрээнтэй хэншье нүхэсэдэггүй байха юм. Тиин 16—17 наһатай болоходоо тэрэнь шэрүүн абари зантай, өөрынгөөл аминай ашаг бододог хүн боложо хүгжэшэдэг. Хүүгэдэй гэр бүлэнэр соохи ажабайдалай материальна талаараа ямаршье байгаа һаань, үхибүүн бүхэндэ гэртэнь өөрынь уялганууд байха ушартай. Тэрэ уялгануудынь үсөөншье байг хамаагүй, зүгөөр үхибүүн тэрэнээ мэдээд, тэдэнээ дүүргэһэнэйнгээ түлөө харюусаха ёһотойб, тэдэнээ тэрэ бүриин һануулалгагүйгөөр гүйсэдхэхэ гэжэ ойлгоод байха ушартай. Гэр бүлэнэр бүхэн хүүгэдээ ажалай элдэб янзада дадхаан һургаха ёһотой. Агуу ехэород педагог К. Д. Ушинский болбол «Психическэ ба хүмүүжүүлгын удхашанарайнь талаар абаһан ажал» гэжэ статья соогоо иигэжэ бэшэһэн байха юм. «Өөрөө бэеэрээ ажал хэдэггүй хүн урагшаашье дабшажа, нэгэ дороошье байжа шадахагүй, харин гэдэргээ сухарин ябаха ёһотой юм». Саашань: «Ажал хүдэлмэри хэхэ дура хэрэгсэл хадаа хүндэ түрэлһөөн байдаг, зүгөөр энэнь ушар байдалнууд дээрэһээ, мүн илангаяа хүниие багадань ба эдир залуудань оршон тойрон байгаа нүлөөнүүд дээрэһээ боложо нэгэ дэгжэн хүгжэхэ, нэгэ намдан бууураха гайхалтай шадалтай юм». Энээн дээрэһээ Ушинский иимэ тон шухала тобшолол хэһэн байха юм... «хүмүүжүүлгэ болбол хүмүүжүүлэгдэгшэдэ гансал ажалые хүндэлхэ ба ажалда дуратай байха мэдэрэл нэбтэрүүлхэ бэшэ, харин тэрээндэ үшөө ажал хэхэ дадал заншал олгохо ёһотой юм».

Һургуулиин наһанай үхибүүн бүхэниие (басаганшье, хүбүүншье һаань) оро дэбисхэрээ өөрөө заһаад, хуряагаад байхаар һургаха, тиихэдэ тэрэнээ зохидоор хэхыень һургаха гээшэ тон шухала юм, мүн хубсаһа хунарайнь, гуталайнь ариг сэбэрые хинажа байха ёһотой (тэдэнэр гутал хубсаһаа өөһэдөө зохидоор сэбэрлэхэ, ехэшэг болоһон үхибүүдынь үшөө өөһэдөө утюгдэхэ ушартай). Хүүгэдээ гар урлалгын простой багажа зэмсэгээр хэрэглэжэ һургаха, үхибүүнэй столярна ба гагнууриин хүдэлмэри, һиилэлгэ, хюрөөдэлгэ, гараар һиилэлгэ хэхэдэнь, бүд дээрэ гоё угалза оёходонь, мүн бэшэшье уран һайханай гар урлалга эрхилхэдэнь дэмжэлсэн урмашуулха ёһотой. Хүүгэдые ажалай талаар хүмүүжүүлхын зорилгоор, боломоор лэ ушарнуудта, зунай сагта һаа газарай хүдэлмэри хүүлхэ (далантуудые малтан заһаад, тэдэнээ харууһалха, ургасынь хуряаха), үбэлдөө һаа саһан хада байгуулха хүдэлмэридэ хамаадуулха хэрэгтэй.

Гэбэшье олон эхэ эсэгэнэр гарай хара ажалда һургахын удхашанарые үшөөшье доро үзэдэг байха юм. Үхибүүдые һургуулиин дэргэдэхи газар дээрэ хүдэлмэри хүүлхэ гү, али һурагшадые зундаа колхоздо абаашажа, хүдөө-ажахын хүдэрмэридэ хабаадуулхада, эхэ эсэгэнэрынь хүүгэдээ энэ хүдэлмэринүүдһээ сүлөөлхэ гэжэ оролдодог. Зарим хүүгэдые ажалһаа сүлөөлдэг ушар зохидгүй юумэдэ хүргэдэг: хани нүхэдынь тиимэ үхибүүдтэ ёгтотойгоор, доромжолон хандадаг боложо эхилдэг.

Зарим эхэ эсэгэнэр иигэжэ асуудаг: «Тиихэдээ хүүгэдтэ элдэб тодхор торолто һанажа бии болгохо, педагогическа зорилгоор тэдэнээ хохидолдо оруулха, алибаа хохидолһоо аршалан сараха хамаг арга шадалтай байһан аад, тэдэнээ зорюута илгаха болоно аалтайбди?» Хэрбээ эхэ эсэгыпь абажа үгэхэ шадалтай хада үнэтэйшье нааданхайнууд һаань хүүгэдые юунээхиие хахасаахаб. Гэбэшье, иимэ нааданхайнуудые удаа дараа гү, али гансата олоор үгэхэ гээшэ огто болохогүй юм. Ямаршье бүлэнэрэй һаа, үхибүүндэ иимэ нааданхайнуудай талаар тусхай нормо байдаг юм. Эдэнэр ажабайдалай модондо үдэр бүри ургалаггүй юм гэжэ мэдэрэг, ойлгог. Хаа-яа минии абадаг байһан тиимэ нааданхай ба бэлэгүүд олонхи сасуутандамни үгы бшуу гэжэ үхибүүн мэдэрхэ, ойлгохо ёһотой. Тиихэдээл үхибүүн тэрэ нааданхайнууд ба юумэнүүдтээ гамтайгаар хандадаг болохо юм, тиихэдээл эхэ эсэгынгээ үзүүлдэг анхаралые үлүүгээр сэгнэдэг боложо, сэдьхэлэйнгээ баярые бэшэ нүхэдтэйгөө хубаалдаха гэһэн бодото һанаа хүсэл ургаха юм.

Хүүгэдэй өөнтэг эрхэ зантай, өөрынгөө хубиин ашагые бододог үзэлтэй болоходонь, хүүгэдээ сасуутанайнь коллективһээ таһалжа хүмүүжүүлхэ хүсэлтэй эхэ эсэгэнэр туһалдаг, тэдэнэр болбол хүүгэдэй коллектив гээшэ муу нүлөөнүүдэй үндэһэ һуури мүн, хүүгэдые хүмүүжүүлхэдэ эрхим һайн оршон тойроһон байдал хадаа наһа хүсэһэн хүнүүдэй дундахи байдал мүн һургуулидахи хүүгэдэй коллективые һургуулигүй байха аргагүй дээрэһээл тэсэхэ ёһотой гэжэ тоолодог... Тиимэ эхэ эсэгэнэр үхибүүнэйнгээ гэр шадараа, класс соогоо, һургуулиин гадуурхи хүүгэдэй зургаанууд дотор өөртөө хани нүхэдые олохо гэһэн түрэлхи эрмэлзэлые али болохоор хизаарладаг. Иимэ эхэ эсэгэнэрэй дунда өөрынгөө хүүгэдые бусад хүүгэдэй нүлөөһөө аршалхын тула, 6—7-дохи класс хүртэр үглөөгүүр һургуулидань абаашадаг, үдэшэлэн ошожо асардаг улдууд бии байха юм. Иимэ түрэлхид ехэхэн алдуу хэнэ. Хүүгэдтэ хани нүхэрлэлгын хэды шэнээн удхашанартайе бултанда мэдээжэород педагог Н. В. Шелгунов иигэжэ тодорхойлһон байха юм: «Өөр хоорондоо харилсахынь тула хүсэ шадалынь адли, юумэ мэдэхэгүйнь хэмжээ адли, эрмэлзэлэйнь хэмжээ адли, эсэстээ, хүнүүдэйнь олон мэдээжэ тоотой байха ёһотой юм. Тодолон хэлэхэдэ бүхы талаараа һанал нэгэдэһэн байха ушартай, энээниие эдир залуушуул гансал сасуутанайнгаа хоорондо оложо шадаха юм. Тиимэл дээрэһээ гэр бүлэнь хани нүхэдыень оложо шадахагүй юм, тиимэл дээрэһээ өөрынгөө үхибүүдые хани нүхэдтэйгөө танилсахаһаань таһалдаг эхэ эсэгэнэр хүмүүжүүлгын тон шухала алдуу хэнэ гээшэ».

Гансал хани нүхэдтэйгөө харилсаха ябадал хадаа коллектив гээшые сэгнэн хүндэлхэ, өөрынгөө хубиин ашаг туһые коллективэйнгээ ашаг туһануудтай тааралдуулжа шадаха, коллективэйнгээ ашаг туһые өөрынгөө хубиин ашаг туһаһаа үлүү дээрэ тоолохо хүнүүдые хүмүүжүүлхэ арга олгодог. Гансал иигэжэ хани нүхэдтэйгөө харилсан нүхэрлэхэ ябадал гээшэ абари зангайнь шухалын шухала тусхай тэмдэг—бусадта мэдэгдэхэ ба бусадые захиран ударидаха шадал бии болгодог.

Энэ асуудалтай дашарамдуулан, түбшэн даруу заншал хүмүүжүүлхэ ябадалай зайлашагүй шухалые тэмдэглэхэ ёһотой, иимэ заншал хүниие шэмэглэдэг гээшэ. Үсөөн бэшэ ушарнуудта манай хүүгэдэй хөөрүү зантайе шаналан тэмдэглэхэ ушартай болонобди, юуб гэхэдэ зарим манай хүүгэд олоной дундахи бүхы ябадалаараа, яряа хөөрөөгөөрөө, гадаада түхэл шарайгаараа илгаран гараха, бэе дээрээ бусадай анхаралые тогтоохоо эрмэлзэдэг. 13—14 наһатай хүбүүд ба басагад трамвайн вагон соо, кинотеатрын фойе соо зорюута шангаар хөөрэлдэдэг, тиигэжэ тэдэнэр өөдэгүй гадаада янза маягаараа оршон тойрогшодой анхаралые бэедээ хандуулхые оролдоно. Тиимэл дээрэһээ зарим эдир наһанай басагадууд ямар нэгэн ялагар шэмэгые, үһөө элдэбээр гоёожо һамналгые, дэндүү богони платье гэхэ мэтые хэтэрүүгээр һайшаадаг. Тиимэл дээрэһээ хүбүүдынь буржагар балбагар үһэтэй, дэндүү үргэн клеш үмдэтэй ябадаг. Зарим хүүгэд өөрынгөө түрэлхидэйгөө албанайнь байдалые эшэргүйгөөр һайрхажа, бусадта дээрэлхэдэг, тэрэ байдалыень ашаглахые оролдодог. Гар уралалай һургуулида албадан абаха комиссида 15 наһатай хүбүүн орожо ерээ юм ха. Тэрэ хүбүүн өөрыень дуудаһан дуудалгын бэшэг һарбайжа, ушаргүй һайзагайгаар иигэжэ хэлэһэн байха юм. «Юундэ намайе дуудаабта, таанар юушье хэжэ шадахагүй хаям та, абам звонилхабшуу». Москвагай нэгэ һургуулида ондоо классай багша нэгэ хүбүүе хатуугаар зэмэлээ юм ха, тиихэдэнь урдаһаань иигэжэ харюусаһан байха юм: «Та минии фамили мэдэһэн байгаа һаа, хэзээдэшье намтай иигэжэ хөөрэлдэхэгүй һэн та: Би Советскэ Союзай Геройн хүбүүн би».

(Үргэлжэлэлынь хожомой номерто гараха)

МОСКВА ХАБАРАЙ САГТА! ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александровска садһаа Охотно ряд харагда... А. Ситниковэй фото (ТАСС-эй фотохро...

ХИЛЫН СААНА

Турна городто Генералиссимус Сталинай нэрэмжэтэ эрье шадарай үйлсэ

БРЮССЕЛЬ, июнин 5. (ТАСС). Турна городой эрье шадарай үйлсэнүүдэй нэгэниинь Генералиссимус Сталинай нэрээр нэрлэгдэбэ. Энэ ёһолол тушаа эмхидхэгдэһэн митинг дээрэ Советскэ Союзай элшэн сайд нүхэр Сергеев ба нютагай хуули захиргаанай түлөөлэгшэд байлсаба.

Италида болоһон һунгалтануудай түрүүшын дүнгүүд

РИМ, июнин 5. (ТАСС). Дотоодын хэрэгүүдэй министерствээр тунхаглагдаһан гүйсэд бэшэ түрүүшын мэдээнүүдэй ёһоор 16 час 20 минутада учредительнэ суглаанда һунгаха һунгалтанууд дээрэ үгтэһэн 22 миллион 249 мянга 191 голосуудһаа христианска демократууд—7 миллион 876 мянга 874 голосуудые, социалистнууд—4 миллион 606 мянга 509 голосуудые, коммунистнууд—4 миллион 204 мянга 741 голосуудые, «национальна демократическа союз»—1 миллион 486 мянга 277 голосуудые, республиканска парти—968 мянга 322 голосуудые, «Эрхэ сүлөөлэлгын национальна блок»—599 мянга 569 голосуудые, «ажал-ябуулгын парти»—326 мянга 66 голосуудые абаба.

Италида һунгалтанууд дүүрэбэ

РИМ, июнин 3. (ТАСС). Мүнөөдэр июнин 3-да 500 гаран һунгагшадтай һунгуулиин участогууд дээрэ 12 часта һунгалта дүүрээд, голосуудые тоололгые июнин 4-эй 12 часта дүүргэхын тулада тэрэ дары эхилбэ гэжэ римскэ радио дамжуулна.

Дотоодын хэрэгүүдэй министерствээр абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, мүн тэрэшэлэн партиин түлөөлэгшэдэй комиссида ороһон мэдээнүүдэй ёһоор һунгалта болбол газар бүридэ зохидоор үнгэрбэ. Газар бүридэ шахуу һунгагшадай процент ехэшэг байгаа, зарим округуудта 90 процент хүрэбэ.

США-дахи фашистска бүлэгүүдэй Германида байһан фашистска правительствотай холбоотой байһанай шэнэ баримтанууд

НЬЮ-ЙОРК, июнин 3. (ТАСС). США-дахи фашистска бүлэгүүдэй Германида байһан фашистска правительствотай холбоотой байһаниие элирхэйлһэн шухала баримтые тодоруулһанаа США-гэй генеральна прокуророй тусхай туһалагша Родж гэгшэ мэдүүлбэ гэжэ Юнайтед Пресс агентствын корреспондент Франкфуртһаа мэдээсэнэ. Восстани бэлэдхэбэ гэжэ гэмнэгдэһэн 27 американецууд тушаа гэмнэлтын баримтануудые олохо зорилготойгоор Родж болбол апрелиин дундуур Германида ошоһон байгаа. Эдэ гэмтэдые сүүдлэхэ түрүүшын сүүд судьягай наһа барашаһан дээрэһээ недондо жэлдэ таһаршаһан байна. Родж болбол 42 элитэ гитлеровецүүдһээ, тэдэнэрэй тоодо США-да байһан германска элшэн сайдууд Дикгоф ба Лютер гэгшэдһээ, Сан-Францискода байһан германска генеральна консул Видеман гэгшэһээ асуулта абаба.

Турецкэ газетэнүүд Турциин муниципальна һунгалтанууд туха...

АНКАРА, июнин 3. (ТАСС). Турецкэ газетэнүүд болбол Турцида боложо үнгэрһэн муниципальна һунгалтануудай дүнгүүдые тайлбарилжа үргэлжэлһөөр байна. Демократическа партиин орган «Измир» гэжэ газетэ тус һунгалтануудай болоһон условинуудые тодоруулһан хэдэ хэдэн жэшээнүүдые харуулна. Энэ газетэ иигэжэ бэшэбэ. «Буджак городто хүдөө ажахын институтда һурагшад һунгалтануудай үдэр һунгалтын урнануудта өөһэдынгөө багшануудай хүтэлбэри доро жагсаалаар асаргдаһан байна».

Мүн тэрэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор һунгалтануудай үдэр Аданда жандармери болбол хэдэн ... һунгагшадые һунгалтын ... та асаржа һунгахые баала... болбол керосин, сай ба ... карточкануудые хаһахаар, ... рэшэлэн 5 лир мүнгэн штра... лүүлхээр айлгаһан байна.

Дикили город һунгалтын «жандармериин ехэнүүд ... даар хүреэлэгдэһэн байжа, ... һунгалтада хабаадаагүй хүн ... городһоо гаргадаггүй байба... зон болбол һунгалтада ... хабаадаһанайнгаа тухай ... республиканска партиин ... шэдөөр үгтэһэн тусхай ... харуулаа һаа городой газ... гаргагдадаг байба».

Японско сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябада... хэгшэдые сүүдлэхэ сүүд

ЛОНДОН, июнин 4. (ТАСС). Мүнөөдэр японско сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ уласхоорондын сэрэгэй трибуналай заседани дээрэ гэмнэлтын нэрэһээ гэмнэгшэ Киннен гэгшэ эхилэлтын үгэ хэлэбэ. Гэмнэлтын заключенидэ тоологдоһон гэмтэ ябадалнууд гурбан бүлэг боложо хубаагдана гэжэ Киннен мэдүүлбэ гэхэдэ: 1. Эб найрамдалда эсэргүү гэмтэ ябадалнууд. 2. Алалга хюдалганууд. 3. Договорнуудые эбдэһэн дайниие ябуулга ба хүн түрэлхитэндэ эсэргүү гэмтэ ябадалнууд.

Мукден, Нанкин, Пи... Манило ба Гонконгдо я... добтолһон тухай һануул... иигэжэ мэдүүлбэ:

«Бүхы түүхын турша ... болбол эгээл ехэ этигэл... нуудай нэгэниинь байгаа ... тын заключенидэ ... нюурнууд бүхыдөө эдэ хүн... ябуулгануудта шухала ... ээлһэн ба тэдэнэр бүхэн ... хюдалга хэхэ ябадалда ... байна гэжэ тодоруулжа ... ди».

Бельгийскэ коммунистическэ партиин съ...

БРЮССЕЛЬ, июнин 1. (ТАСС). Майн 30-да бельгийскэ коммунистическэ партиин 8-дахи съезд Брюссельдэ нээгдэбэ. Тус съездын түрүүлэгшээр һунгагдаһан коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Жюльен Лао гэгшэ съездые нээхэдээ дайнай урда тээ бельгийскэ коммунистическэ партида 7.00... членүүд байһан аад, мүнөө ... шахуу хүнүүд байна гэжэ ... сэбэ.

Партиин генеральна ... Лальман гэгшэ тоосоото ... хэбэ.

Голландида морягуудай ба ашаа тээгшэдэй забастовко үргэлжэлһөөр

ГААГА, июнин 4. (ТАСС). «Эйхейд Вак Централе» профсоюзаар эмхидхэгдэһэн морягуудай ба ашаа тээгшэдэй забастовко Голландиин портнуудта үргэлжэлһөөр. Роттердам ба Амстердамда июнин 3-да болоһон суглаанууд дээрэ 20.000 гаран хүнүүд байжа, салин хүлһые дээшэлүүл... лан эрихэ тогтоолые дах...

АНП агентствын 174 па... дай экипажууд бастова... гэжэ мэдээсэнэ. Забасто... ложо байһан дээрэһээ И... эльгээгдэхэ ёһотой сэрэгэ... ба сэрэгүүдтэй пароходу... һоо гээгдэжэ байна.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэг... сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Июнин 4-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, июнин 4. (ТАСС). Трибуналай июнин 4-эй үдэшын заседани дээрэ сүүдлүүлэгшэ Иодль гэгшэһээ асуулта абалга үргэлжэлбэ.

Трибуналай үдэшын ... бүхы эсэслэлгын хубинь ... болоһон дайнай үедэ ... лэгшын ябуулһан ажа... нууд тухай асуудалда зо... һан байна.

Июнин 5-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, июнин 5. (ТАСС). Трибуналай июнин 5-ай үглөөнэй заседани дээрэ адвокат Экспер гэгшэ өөрөөрөө үмөөрүүлэгшэ Иодль гэгшэһээ асуулта абалгые үргэлжэлүүлбэ. Генеральна штабта өөрынгөө хүдэлмэри тухай хөөрэхэ зуураа, Иодль болбол немецкэ арминуудаар үнгэргэгдэһэн операцинуудай түсэбүүдтэй хамта немецүүдэй бэелүүлжэ шадаагүй операцинуудай түсэбүүды... һон байнаб гэбэ.

Үмөөрэгшэ болбол ... асуулта абалгын һүүлшын ... Советскэ Союзда ... Германиин добтолһон ... рюулба.

Харюусалгата редактор... Д. Д. ЛУБ...

РЕДАКЦИ БА ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-86; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00636. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР